

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس
شورای اسلامی و تعداد نمایندگان آنها»

معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی
دفتر مطالعات سیاسی

دوره یازدهم - سال اول
شماره ثبت: ۱۷۵
شماره چاپ: ۱۹۳
تاریخ چاپ: ۱۳۹۹/۶/۲۴
کد موضوعی: ۲۶۰
شماره مسلسل: ۱۷۲۷۵
آذرماه ۱۳۹۹

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۳.....	مقدمه
۵.....	اظهار نظر کارشناسی
۳۷.....	نتیجه گیری
۴۱.....	منابع و مأخذ

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی و
تعداد نمایندگان آنها»

چکیده

طرح اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی و تعداد نمایندگان آنها با استناد به اصل شصت و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران پیشنهاد داده است که ۴۰ نفر به تعداد نمایندگان مجلس شورای اسلامی اضافه شود.

طبق اصل شصت و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران «عده نمایندگان مجلس شورای اسلامی ۲۷۰ نفر است و از تاریخ همه‌پرسی سال ۱۳۶۸ هجری شمسی پس از هر ۱۰ سال، با در نظر گرفتن عوامل انسانی، سیاسی، جغرافیایی و نظایر آنها حداکثر ۲۰ نفر نماینده می‌تواند اضافه شود».

تاکنون در قوانین جمهوری اسلامی ایران، مقرره قانونی وجود ندارد که عوامل مطرح در اصل شصت و چهارم قانون اساسی را تعریف عملیاتی کند و برای آنها شاخص‌های دقیق و قابل سنجش تعیین کرده و وزن و سهم هر کدام را در ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان تعیین کند. هرچند بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات ابلاغی مقام معظم رهبری بر تعیین حوزه‌های انتخاباتی بر مبنای «جمعیت و مقتضیات اجتناب‌ناپذیر» به گونه‌ای که «حداکثر عدالت انتخاباتی و همچنین شناخت مردم از نامزدها فراهم گردد» تأکید دارد، اما در این زمینه نیز با مسئله فقدان مقرره قانونی برای تعیین «حداقل تعداد جمعیت» برای داشتن یک نماینده و «میزان مجاز انحراف از آن» مواجه هستیم. «مقتضیات اجتناب‌ناپذیر» نیز نیازمند تعیین دقیق شاخص‌ها در قالب یک مقرره قانونی است. با این حال از اصول ذیل می‌توان به این نتیجه رسید که عامل جمعیت، مهمترین عنصر در موضوع

حوزه‌بندی انتخاباتی و تعیین تعداد نمایندگان مجلس شورای اسلامی است:

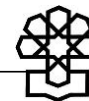
اصل شصت و چهارم قانون اساسی در ابتدا بر عامل انسانی تأکید دارد. اصل نوزدهم قانون اساسی بر «برخوردارگی از حقوق مساوی» برای همه مردم تأکید دارد و بند «۹» اصل سوم قانون اساسی بر «رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه در تمام زمینه‌های مادی و معنوی» تأکید دارد. متناسب با اصول ذکر شده، بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات نیز در ابتدا بر عامل جمعیت تأکید دارد.

جهت عمل به اصل نوزدهم و بند «۹» اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و تحقق «حداکثر عدالت انتخاباتی» مندرج در بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، نخست باید استان‌های کشور

نسبت به جمعیت خود سهم برابری از کرسی‌های مجلس شورای اسلامی داشته باشند و در مرحله بعد حوزه‌های انتخابیه درون استان‌ها نسبت به جمعیت خود، سهم برابری از کرسی‌های استان متبوع داشته باشند. چنانچه تعداد نمایندگان استان‌ها متناسب با تعداد جمعیت آنها نباشد، از یک سو ارزش آرای رأی‌دهندگان در استان‌های مختلف نابرابر می‌شود و از سوی دیگر استان‌ها به نسبت جمعیت خود، سهم برابری از کرسی‌های مجلس نخواهند داشت که نتایج مهم سیاسی، اقتصادی و توسعه‌ای در پی دارد. در واقع اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی و افزایش تعداد نمایندگان باید به گونه‌ای انجام شود که در نتیجه آن همه شهروندان در سراسر کشور تا حد امکان به یک اندازه در انتخاب نمایندگان مجلس نقش داشته باشند و اصل «هر فرد یک رأی و ارزش همه رأی‌ها با هم برابر» تحقق یابد.

بررسی ماده واحده طرح حاضر حاکی از این است که تصویب آن به چنین نتیجه‌ای منجر نخواهد شد، زیرا از یک سو اغلب استان‌هایی که طبق طرح حاضر مشمول افزایش نماینده شده‌اند، نسبت به جمعیت خود از مازاد نماینده برخوردارند و اختصاص نماینده جدید به استان‌های مذکور، منجر به تعمیق بی‌عدالتی میان استان‌های کشور از حیث تعداد کرسی‌هایی خواهد شد که در مجلس شورای اسلامی دارند. از سوی دیگر در صورت تصویب طرح مذکور، حوزه‌های انتخابیه‌ای شکل خواهد گرفت که در اغلب موارد جمعیت آنها از میانگین کشوری انحراف بالایی دارد. به دیگر سخن در تدوین این طرح، برابری جمعیت حوزه‌های انتخابیه در اغلب موارد نادیده انگاشته شده است. جمعیت حوزه‌های انتخابیه مشمول اصلاح مرزها یا تعداد نمایندگان در طرح حاضر، پس از اعمال تغییرات مد نظر پیشنهاددهندگان در میان طیفی از انحراف ۷۷/۵- درصد تا ۱۵۶/۴+ درصد نسبت به میانگین کشوری قرار می‌گیرند.

شایان ذکر است که از زمان تصویب «قانون انتخابات مجلس شورای ملی» مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷ که تعداد نمایندگان مجلس را ۲۷۰ نفر تعیین کرد، تنها یک بازنگری و افزایش تعداد نمایندگان مجلس در سال ۱۳۷۸ صورت گرفته است. در حالی که پس از سال ۱۳۷۸، حوزه‌های انتخابیه دگرگونی‌های جمعیتی را تجربه کرده‌اند، اما تعداد نمایندگان و مرزهای حوزه‌های انتخابیه ثابت مانده است که طبعاً به نابرابری بیشتر حق رأی‌دهی ساکنان حوزه‌های انتخاباتی منجر شده است. بررسی جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی از منظر نسبت جمعیت به تعداد نمایندگان و بررسی تعداد نمایندگان استان‌ها و مقایسه آن با جمعیت استان‌های کشور، حاکی از وجود یک وضعیت بغرنج و ناعادلانه است. برای مثال، در حال حاضر پرجمعیت‌ترین حوزه انتخابیه کشور با یک نماینده، ۳۴ برابر کم‌جمعیت‌ترین حوزه انتخابیه کشور جمعیت دارد. به سخن دیگر در حالی که حوزه انتخابیه‌ای با ۱,۴۳۸,۱۳۸ نفر و یک نماینده در کشور وجود دارد، وجود حوزه انتخابیه‌ای با ۴۲,۱۰۵ نفر و یک نماینده را نیز شاهد هستیم که هیچ توجیهی برای این تبعیض وجود ندارد. این وضعیت اصلاح کل جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی از طریق بازتوزیع تعداد نمایندگان میان استان‌ها و همچنین میان حوزه‌های انتخابیه

درون استان‌ها (از طریق اصلاح و بازترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه و بازتوزیع تعداد نمایندگان هر استان میان حوزه‌های انتخابیه استان) براساس میانگین کشوری را ضروری می‌سازد. اما قبل از آن، ایجاد یک نظام جامع برای حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی از طریق تدوین و تصویب یک قانون مجزا ضرورت دارد؛ زیرا گذشته از مبهم بودن معیارهای ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعیین تعداد نمایندگان حوزه‌ها، نظام حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی از حیث سایر الزامات یک ساختار رسمی و مجموعه قوانین مربوط به ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه (نهاد مسئول ترسیم طرح اولیه مرزهای حوزه‌های انتخابیه؛ علت/علل اصلاح مرزهای حوزه‌های انتخابیه طی زمان و مشارکت مردم در فرایند ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه) نیز کاستی‌های مهمی دارد. از این رو شایسته است ابتدا نظام حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی، در قالب یک قانون مجزا توسط مجلس شورای اسلامی اصلاح شود و سپس با مبنا قرار دادن قانون مذکور، کل جدول حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی و تعداد نمایندگان مورد بازنگری قرار گیرد.

در نهایت از آنجاکه با تصویب طرح حاضر، نابرابری نسبت جمعیت به یک نماینده در میان استان‌های کشور و میان حوزه‌های انتخابیه کشور عمیق‌تر و تکثیر خواهد شد، **رد کلیات طرح حاضر توصیه می‌شود.**

مقدمه

یکی از پیش‌نیازهای اصلی برگزاری انتخابات، تقسیم سرزمین به حوزه‌های انتخاباتی با مرزهای مشخص و نیز تعیین تعداد نمایندگان حوزه‌های انتخابیه، طبق قوانین انتخاباتی است. از آنجاکه انتخابات در چارچوب حوزه‌های انتخابیه برگزار می‌شود، نحوه ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعیین تعداد نمایندگان حوزه‌ها به‌طور اساسی بر ماهیت نمایندگی سیاسی تأثیر می‌گذارد. به دلیل همین تأثیرگذاری و اهمیت است که مسئله ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعیین تعداد نمایندگان اغلب تبدیل به مسئله‌ای منازعه‌برانگیز می‌شود. اگر چارچوب حقوقی مشخصی برای ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه وجود نداشته باشد، فرایند ترسیم مرزها و تعیین تعداد نمایندگان ممکن است با پیامدهای منفی روبه‌رو شود.

رایج‌ترین معیار برای ترسیم و اصلاح مرزهای حوزه‌های انتخابیه، و تعیین تعداد نمایندگان «برابری نسبی جمعیت حوزه‌های انتخابیه» است. البته درباره اینکه میزان برابری جمعیت حوزه‌های انتخابیه چقدر باشد و تخطی از اصل برابری جمعیت حوزه‌های انتخابیه تا چه حد مجاز است، تفاوت‌هایی میان کشورهای مختلف وجود دارد. در میان کشورهایی که یک حدنصاب مشخص را تعیین کرده‌اند، برای مثال ایالات متحده آمریکا دارای کمترین حدنصاب است زیرا در این کشور کوچک‌ترین تخطی از اصل برابری جمعیت حوزه‌های انتخابیه کاملاً ممنوع است. سنگاپور از جمله کشورهایی است که بیشترین حدنصاب را دارد، زیرا در این کشور نابرابری جمعیت حوزه‌های انتخابیه تا ۳۰ درصد مجاز و قابل قبول

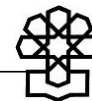
است. در نیوزلند و آلبانی امکان تخطی از اصل برابری جمعیت حوزه‌های انتخابیه تا ۵ درصد مجاز است. در استرالیا، ایتالیا، بلاروس و اوکراین این رقم به ۱۰ درصد می‌رسد و در جمهوری چک، ارمنستان و آلمان ۱۵ درصد، و در زیمبابوه و گینه جدید تا ۲۰ درصد امکان تخطی از اصل برابری جمعیت حوزه‌های انتخابیه وجود دارد. در کانادا فقط در شرایط استثنایی و فوق‌العاده به میزان ۲۵ درصد می‌توان از اصل برابری جمعیتی حوزه‌های انتخابی تخطی کرد.

در بسیاری از کشورها، طبق قانون، نهادهای مسئول ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه موظفند به‌هنگام ترسیم مرزهای حوزه‌ها به «جغرافیا» یا برخی از عوامل خاص جغرافیا توجه ویژه داشته باشند. رایج‌ترین معیار جغرافیایی، توجه به مرزهای سیاسی محلی است که از قبل وجود داشته‌اند. دو معیار جغرافیایی دیگر که برخی کشورها در ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه خود به آنها توجه می‌کنند و به شکل حوزه انتخابیه مربوط می‌شوند عبارتند از: به هم متصل بودن نواحی مختلف یک حوزه انتخابیه و نیز جمع‌وجور بودن شکل حوزه انتخابیه. شایان ذکر است که بسیاری از کشورها، ابتدا کرسی‌های مجلس طبق قانون میان استان‌ها/ایالت‌ها توزیع و سهم هر استان/ایالت از کرسی‌های مجلس مشخص می‌شود (فرانسه، هند، کانادا، مکزیک، استرالیا و ...) و سپس کرسی‌های اختصاص یافته به هر استان، طبق معیارهای مندرج در قوانین انتخاباتی میان حوزه‌های انتخابیه درون استان‌ها توزیع می‌شود.^۱

همچنین به‌طور معمول در کشورهایی که فرایند حوزه‌بندی انتخاباتی وجود دارد، زمان مشخصی برای اصلاح مرزهای حوزه‌های انتخابیه توسط قانون تعیین می‌شود. رایج‌ترین زمانی که برای اصلاح مرزهای حوزه‌های انتخابیه در کشورهای مختلف وجود دارد، ۱۰ سال است. در برخی کشورها نیز به‌جای تعیین زمان معین برای اصلاح مرزهای حوزه‌های انتخابیه معیارهای دیگری برای شروع فرایند اصلاح مرزهای حوزه‌های انتخابیه در نظر گرفته شده است. از این معیارها می‌توان به اصلاح مرزهای حوزه‌های انتخاباتی پس از هر سرشماری جمعیتی، پس از تغییر تعداد کرسی‌های اختصاص یافته به هر حوزه انتخابیه، پس از تغییر در مرزهای اداری، پس از آنکه بین تعداد کرسی‌های اختصاص یافته به حوزه‌های انتخابیه و تعداد جمعیت آنها سطح معینی از عدم تناسب ایجاد شود، اشاره کرد.^۲

فرایند ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخاباتی و تعیین تعداد نمایندگان مجلس در ایران از دوره مشروطه تا به امروز، همواره مسئله‌ای چالش‌برانگیز بوده است و با وجود تغییراتی که در حوزه‌های انتخاباتی به‌وجود آمده است، اهدافی مانند برابری حق رأی‌دهی تأمین نشده است. طرح اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی و تعداد نمایندگان آنها در نظر دارد، ۴۰ نفر به تعداد نمایندگان مجلس شورای اسلامی اضافه کند. مقدمه توجیهی طرح بیان می‌دارد «براساس اصل شصت و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران هر ده سال یک بار با در نظر گرفتن عوامل انسانی، جغرافیایی، سیاسی و نظایر آنها می‌تواند

۱. برای مطالعه بیشتر رجوع شود به لیزا هندلی و برنارد گروفن، فرایند ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه (مطالعه تطبیقی)، ترجمه ابودر رفیعی قهساره، تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۵.
۲. همان، صص ۵۰۷-۵۰۸.

حداکثر بیست نفر به تعداد نمایندگان مجلس شورای اسلامی اضافه شود. با توجه به اینکه آخرین افزایش در سال ۱۳۷۸ بوده است، تاکنون این تعداد می‌تواند به چهل نفر برسد. به دنبال مشورت با مجامع استانی و براساس لایحه قبلی دولت، پیشنهادهای کارشناسی حوزه‌های مختلف و بررسی‌های انجام شده، با در نظر گرفتن سیاست‌های کلی انتخابات ابلاغی مقام معظم رهبری و مسائل جمعیتی، جغرافیایی، سیاسی و امنیتی و فرهنگی « طرح حاضر پیشنهاد شده است. همچنین براساس مقدمه توجیهی «نظر به عدم وصول آخرین جمع‌بندی برخی از مجامع استانی در دوره قبل (از جمله یک نفر از خراسان رضوی، یک نفر از سیستان و بلوچستان، کردستان، گیلان و مازندران)، تعدادی کمتر پیش‌بینی شده ... که می‌تواند در کمیسیون مربوطه تکمیل شود». در ادامه به بررسی کلیات و ماده‌واحده طرح پرداخته می‌شود:

اظهار نظر کارشناسی

۱. بررسی کلیات طرح

اصل شصت و چهارم قانون اساسی مصوب سال ۱۳۵۸، با ذکر اینکه «عده نمایندگان مجلس شورای ملی ۲۷۰ نفر است و پس از هر ۱۰ سال در صورت زیاد شدن جمعیت کشور در هر حوزه انتخابی به نسبت هر ۱۵۰ هزار نفر یک نماینده اضافه می‌شود...»، معیار حوزه‌بندی انتخاباتی را عامل «جمعیت» قرار داد و در این زمینه مقیاس عددی «۱۵۰ هزار نفر» را برای افزایش نماینده تعیین کرد که از آن برداشت به داشتن حداقل ۱۵۰ هزار نفر جمعیت برای داشتن یک نماینده نیز می‌شود. با بازنگری در اصل شصت و چهارم قانون اساسی در سال ۱۳۶۸، حدنصاب ۱۵۰ هزار نفر حذف شد و معیار حوزه‌بندی و افزایش تعداد نمایندگان از تأکید بر عامل جمعیت به «عوامل انسانی، سیاسی، جغرافیایی و نظایر آنها» تغییر یافت. همچنین طبق تبصره «۲» ماده (۱۴) قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲/۰۴/۱۵ «حوزه‌های انتخابات مجلس شورای اسلامی حتی‌الامکان منطبق به محدوده شهرستان‌ها و هر حوزه انتخاباتی متشکل از یک یا چند شهرستان خواهد بود...».

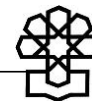
تا زمان حاضر در قوانین جمهوری اسلامی ایران، مقررهای قانونی وجود ندارد که عوامل مطرح در اصل شصت و چهارم قانون اساسی را تعریف عملیاتی کند و برای آنها شاخص‌های دقیق و قابل سنجش تعیین کرده و وزن و سهم هر کدام را در ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان تعیین کند. هرچند بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات ابلاغی مقام معظم رهبری بر تعیین حوزه‌های انتخاباتی بر مبنای «جمعیت و مقتضیات اجتناب‌ناپذیر» به گونه‌ای که «حداکثر عدالت انتخاباتی و همچنین شناخت مردم از نامزدها فراهم گردد»، تأکید دارد، اما در این زمینه نیز با مسئله فقدان مقررهای قانونی برای تعیین «حداقل تعداد جمعیت» برای داشتن یک نماینده و «میزان مجاز انحراف از آن» مواجه هستیم. «مقتضیات اجتناب‌ناپذیر» نیز نیازمند تعیین دقیق شاخص‌ها در قالب یک مقررهای قانونی است.

با این حال می‌توان گفت آنچه از اصول قانون اساسی و سیاست‌های کلی انتخابات برداشت می‌شود، اولویت عامل «جمعیت» برای حوزه‌بندی انتخاباتی و تعیین تعداد نمایندگان حوزه‌هاست. اصل شصت و چهارم قانون اساسی در ابتدا بر عامل «انسانی» تأکید دارد که از آن برداشت به «جمعیت» می‌شود؛ بند «۹» اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بر «رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی» تأکید دارد و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بر «برخورداری از حقوق مساوی» برای همه مردم تأکید دارد. لازمه برخورداری از حقوق مساوی و رفع تبعیض در امر انتخابات این است که مرزهای حوزه‌های انتخابیه به گونه‌ای ترسیم شوند که نسبت رأی‌دهندگان به نمایندگان در همه حوزه‌های انتخابیه تقریباً با هم برابر باشد تا «برابری حقوق رأی‌دهی» شهروندان و اصل «هر فرد، یک رأی» محقق شود. بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات ابلاغی مقام معظم رهبری نیز در ابتدا بر عامل «جمعیت» در امر حوزه‌بندی تأکید دارد، ضمن اینکه «عدالت انتخاباتی» مندرج در بند مذکور نیز نیازمند برابری هرچه بیشتر متناظر با جمعیت حوزه‌های انتخابیه است.

با وجود این، ملازم و متناسب با عوامل «سیاسی، جغرافیایی و نظایر آنها» مندرج در اصل شصت و چهارم قانون اساسی و نیز «مقتضیات اجتناب‌ناپذیر» مندرج در بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، برابری مطلق جمعیت حوزه‌های انتخابیه و در نتیجه برابری مطلق قدرت رأی‌دهی غیرممکن است و اعمال عوامل مذکور در امر حوزه‌بندی، «انحراف» از ملاک برابری جمعیت حوزه‌های انتخابیه را تا حدی اجتناب‌ناپذیر می‌سازد. اما این انحراف باید استاندارد و قابل تحمل بوده و نتیجه آن بی‌عدالتی و تبعیض میان استان‌های کشور و میان حوزه‌های انتخابیه درون استان‌ها از نظر نسبت جمعیت به تعداد نمایندگان مجلس شورای اسلامی نباشد.

با توجه به جمعیت کشور طبق سرشماری سال ۱۳۹۵ که ۷۹,۹۲۶,۲۷۰ نفر است، در حال حاضر به هر «۲۸۰,۴۴۳ نفر» یک نماینده تعلق می‌گیرد،^۱ اما بررسی جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی از منظر نسبت جمعیت به تعداد نمایندگان و بررسی تعداد نمایندگان استان‌ها و مقایسه آن با جمعیت استان‌های کشور، حاکی از وجود یک وضعیت بغرنج و ناعادلانه است. برای مثال، در حال حاضر پرجمعیت‌ترین حوزه انتخابیه کشور با یک نماینده، ۳۴ برابر کم‌جمعیت‌ترین حوزه انتخابیه کشور جمعیت دارد. به سخن دیگر در حالی که حوزه انتخابیه‌ای با ۱,۴۳۸,۱۳۸ نفر و یک نماینده در کشور وجود دارد، وجود حوزه انتخابیه‌ای با ۴۲,۱۰۵ نفر و یک نماینده را نیز شاهد هستیم که هیچ توجیهی برای این تبعیض وجود ندارد. این وضعیت اصلاح کل جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی از طریق بازتوزیع تعداد نمایندگان میان استان‌ها و همچنین میان حوزه‌های انتخابیه درون استان‌ها (از

۱. جهت محاسبه میانگین کشوری نسبت جمعیت به تعداد نمایندگان باید جمعیت کل کشور براساس سرشماری ۱۳۹۵ به تعداد نمایندگان تقسیم شود، اما از آنجاکه ۵ کرسی متعلق به اقلیت‌های دینی از ۲۹۰ کرسی رزوه شده است و نسبت جمعیت به تعداد نمایندگان در آن تأثیر ندارد، از این رو باید ۵ کرسی از ۲۹۰ کسر شود و کل جمعیت کشور بر ۲۸۵ تقسیم گردد تا میانگین کشوری نسبت تعداد نمایندگان به جمعیت کل کشور به دست آید.

طریق اصلاح و بازترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه و بازتوزیع تعداد نمایندگان هر استان میان حوزه‌های انتخابیه استان) براساس میانگین کشوری را ضروری می‌سازد.

قبل از این اقدام، ایجاد یک نظام جامع برای حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی از طریق تدوین و تصویب یک قانون مجزا ضرورت دارد؛ زیرا گذشته از مبهم بودن معیارهای ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعیین تعداد نمایندگان حوزه‌ها، نظام حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی از حیث سایر الزامات یک ساختار رسمی و مجموعه قوانین مرتبط با ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه (نهاد مسئول ترسیم طرح اولیه مرزهای حوزه‌های انتخابیه؛ علت/علل اصلاح مرزهای حوزه‌های انتخابیه طی زمان و مشارکت مردم در فرایند ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه) کاستی‌ها و نواقص مهمی دارد. بیشتر این نواقص از دوره مشروطه تاکنون بر نظام حوزه‌بندی انتخابات مجلس حاکم بوده است. از این رو شایسته است ابتدا نظام حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی، در قالب یک قانون مجزا توسط مجلس شورای اسلامی اصلاح شود و سپس با مبنا قرار دادن قانون مذکور، کل جدول حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی و تعداد نمایندگان مورد بازنگری قرار گیرد.

۲. طرح حاضر فاقد مطالعات پشتیبانی پیوست است. در مقدمه توجیهی طرح بیان شده است که طرح «به‌دنبال مشورت با مجامع استانی و براساس لایحه قبلی دولت، پیشنهادهای کارشناسی حوزه‌های مختلف و بررسی‌های انجام شده، با در نظر گرفتن سیاست‌های کلی انتخابات ابلاغی مقام معظم رهبری و مسائل جمعیتی، جغرافیایی، سیاسی و امنیتی و فرهنگی» تدوین شده است. در این زمینه باید توجه داشت که لایحه دولت مربوط به سال ۱۳۹۰ و دوره هشتم مجلس شورای اسلامی بوده است، که از آن زمان تاکنون جمعیت مناطق مختلف کشور تغییرات قابل‌ملاحظه‌ای داشته است. ازسوی دیگر در آن زمان نیز لایحه دولت بر مبنای شاخص‌های علمی تدوین نشده بود. شاخص‌ها و امتیازهایی که دولت براساس آنها ۲۰ نماینده را به حوزه‌ها اختصاص داده بود دارای ویژگی‌هایی از جمله کلی‌نگری، عدم انطباق با واقعیت، اعمال ناقص معیارها، ارائه شاخص‌ها و امتیازها در سطح استانی و اعمال تغییرات در سطح شهرستانی و بخشی و در مجموع توزیع امتیازات ناعادلانه و نامتناسب بود. لایحه براساس سرشماری سال ۱۳۸۵ تهیه شده بود و تغییرات جمعیتی ۵ سال پس از آن را نادیده انگاشته بود.^۱ همچنین در اغلب بندهای ذیل ماده‌واحد طرح حاضر مسائل جمعیتی، معیارهای مندرج در بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات و ... نادیده انگاشته شده است.

۳. اصل شصت و چهارم قانون اساسی مصوب ۱۳۶۸ با بیان اینکه عده نمایندگان مجلس شورای اسلامی ۲۷۰ نفر است و از تاریخ همه‌پرسی سال ۱۳۶۸ هجری شمسی پس از هر ۱۰ سال، با در نظر

۱. برای مطالعه بیشتر رجوع شود به گزارش اظهارنظر کارشناسی درباره «لایحه اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی و تعداد نمایندگان آنها»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات سیاسی، شماره مسلسل ۱۰۹۶۸، ۱۳۹۰.

گرفتن عوامل انسانی، سیاسی، جغرافیایی و نظایر آنها حداکثر ۲۰ نفر نماینده «می‌تواند» اضافه شود؛ «امکان» و نه الزام اضافه کردن تعداد نمایندگان مجلس را معین کرده است. از این رو اجباری برای اضافه کردن «۴۰» نماینده وجود ندارد، بلکه با توجه به معیارهای موجود در قانون، باید مشخص شود کدام استان‌ها و کدام حوزه‌های انتخابیه مشمول افزایش تعداد نماینده می‌شوند و این تعداد ممکن است کمتر از ۴۰ نفر باشد. از سوی دیگر، به‌ویژه در شرایط کنونی اقتصادی کشور و تهدیدات ناشی از مسائلی همچون تحریم‌ها، کاهش ارزش پول ملی، تورم و وضعیت معیشت جامعه، ضروری است بار مالی افزایش تعداد نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز در نظر گرفته شود.

۴. در نگارش مقدمه توجیهی و ماده‌واحد، اصول نگارش متون قانونی رعایت نشده است. در صورتی که طرح مذکور اصلاح قانون موجود باشد، عنوان باید اصلاح شود و تاریخ مصوبه قبلی ذکر شود. در صورتی که به صورت مستقل است باید تمامی حوزه‌های انتخابیه در آن ذکر شود. همچنین طرح دارای ایرادهای متعدد نگارشی، از جمله عدم ذکر صحیح نام مناطق جزء حوزه‌های انتخابیه، ذکر ناقص نام حوزه‌های انتخابیه و ... است که ضروری است این‌گونه ایرادها اصلاح شوند.

بررسی ماده‌واحد طرح

طبق ماده‌واحد تعداد نمایندگان مجلس شورای اسلامی «از ۲۹۰ نفر به ۳۳۰ نفر» افزایش می‌یابد و تعداد حوزه‌های انتخابیه نیز اصلاح می‌شود.

هرچند در قوانین انتخاباتی جمهوری اسلامی ایران، مقرر قانونی که به چگونگی توزیع کرسی‌های مجلس شورای اسلامی میان استان‌های کشور بپردازد وجود ندارد اما بدون بررسی چگونگی توزیع کرسی‌های مجلس شورای اسلامی میان استان‌های کشور نمی‌توان ارزیابی دقیقی از عادلانه بودن ماده‌واحد طرح حاضر ارائه کرد. این بررسی نشان می‌دهد که در مجموع کدام استان‌های کشور نسبت به جمعیت خود کمبود نماینده دارند و کدام استان‌های کشور از مزاد نماینده برخوردارند. چنانچه تعداد نمایندگان استان‌ها متناسب با تعداد جمعیت آنها نباشد، از یک سو ارزش آرای رأی‌دهندگان در استان‌های مختلف نابرابر می‌شود و از سوی دیگر استان‌ها به نسبت جمعیت خود، سهم برابری از کرسی‌های مجلس نخواهند داشت که پیامدهای مهم سیاسی، اقتصادی و توسعه‌ای در پی دارد. در واقع جهت تحقق عدالت انتخاباتی، مندرج در بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، نخست باید استان‌های کشور نسبت به جمعیت خود سهم برابری از کرسی‌های مجلس شورای اسلامی داشته باشند، و در مرحله بعد حوزه‌های انتخابیه درون استان‌ها نسبت به جمعیت خود، سهم برابری از کرسی‌های استان داشته باشند.

در طرح حاضر، در حالی اختصاص نماینده به استان قم نادیده گرفته شده است که استان مذکور نسبت به جمعیت خود با کمبود یک نفر نماینده مواجه است. قابل ذکر است اغلب استان‌هایی که طبق ماده‌واحد مشمول افزایش نماینده شده‌اند، نسبت به جمعیت خود از مزاد نماینده برخوردارند (جدول شماره ۱). این عدم تناسب مغایر بند «۹» اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است، اصلی

که بر «رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی» تأکید دارد. همچنین این عدم تناسب مغایر اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است که بر «برخورداري از حقوق مساوي» برای همه مردم تأکید دارد. بر موارد فوق مغایرت با بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات را می‌توان افزود که بر حداکثر عدالت انتخاباتی در حوزه‌بندی تأکید دارد. هرچند در برخی از استان‌هایی که نسبت به جمعیت خود از مازاد نماینده برخوردارند، حوزه‌های انتخابیه‌ای نیز وجود دارد که کمبود نماینده دارند، با این حال، عادلانه آن است که در چنین مواردی مرزهای حوزه‌های انتخابیه درون استان اصلاح شده و نمایندگان طبق میانگین کشوری درون حوزه‌های انتخابیه استان بازتوزیع شوند.

جدول ۱. میزان و درصد انحراف استان‌های مشمول افزایش نماینده در طرح حاضر از میانگین کشوری براساس سرشماری سال ۱۳۹۵

استان	جمعیت	تعداد حوزه	تعداد کتونی نمایندگان	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت به جمعیت به یک نماینده ^۱	درصد انحراف نسبت به جمعیت به یک نماینده ^۲	مجموع انحراف از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	تعداد نماینده نسبت به کل جمعیت ^۳	انحراف تعداد نماینده نسبت به جمعیت کل استان
آذربایجان شرقی	۳,۹۰۹,۶۵۲	۱۳	۱۹	۲۰۵,۷۷۱	- ۷۴,۶۷۲	- ۲۶/۶	- ۱,۴۱۸,۷۶۵	۱۳/۹	۶ نفر مازاد
آذربایجان غربی	۳,۲۶۵,۲۱۹	۹	۱۲	۲۷۲,۱۰۱	- ۸,۳۴۱	- ۲/۹	- ۱۰۰,۰۹۷	۱۱/۶	۱ نفر مازاد
اردبیل	۱,۲۷۰,۴۲۰	۵	۷	۱۸۱,۴۸۸	- ۹۸,۹۵۴	- ۳۵/۲	- ۶۹۲,۶۸۱	۴/۵	۳ نفر مازاد
اصفهان	۵,۱۲۰,۸۵۰	۱۵	۱۹	۲۶۹,۵۱۸	- ۱۰,۹۲۴	- ۳/۸	- ۲۰۷,۵۶۷	۱۸/۲	۱ نفر مازاد
البرز	۲,۷۱۲,۴۰۰	۲	۳	۹۰۴,۱۳۳	+ ۶۲۳,۶۹۰	+ ۲۲۲/۳	+ ۱,۸۷۱,۰۷۱	۹/۶	۶ نفر کمبود
ایلام	۵۸۰,۱۵۸	۲	۳	۱۹۳,۳۸۶	- ۸۷,۰۵۷	- ۳۱	- ۲۶۱,۱۷۱	۲	۱ نفر مازاد
بوشهر	۱,۱۶۳,۴۰۰	۴	۴	۲۹۰,۸۵۰	+ ۱۰,۴۰۷	+ ۳/۷	+ ۴۱,۶۲۸	۴/۱	فاقد انحراف
تهران	۱۳,۲۶۷,۶۳۷	۶	۳۵	۳۷۹,۰۷۵	+ ۹۸,۶۳۲	+ ۳۵/۱	+ ۳,۴۵۲,۱۳۲	۴۷/۳	۱۲ نفر کمبود
چهارمحال و بختیاری	۹۴۷,۷۶۳	۴	۴	۲۳۶,۹۴۱	- ۴۳,۵۰۲	- ۱۵/۵	- ۱۷۴,۰۰۹	۳/۳	۱ نفر مازاد
خراسان جنوبی	۷۶۸,۸۹۸	۴	۴	۱۹۲,۲۲۴	- ۸۸,۲۱۸	- ۳۱/۴	- ۳۵۲,۸۷۴	۲/۷	۲ نفر مازاد
خراسان رضوی	۶,۴۸۳,۷۷۲	۱۲	۱۸	۳۶۰,۲۰۹	+ ۷۹,۷۶۶	+ ۲۸/۴	+ ۱,۴۳۵,۷۹۸	۲۳/۱	۵ نفر کمبود
خراسان شمالی	۸۱۳,۸۲۱	۳	۴	۲۰۳,۴۵۵	- ۷۶,۹۸۸	- ۲۷/۴	- ۳۰۷,۹۵۱	۲/۹	۲ نفر مازاد
خوزستان	۴,۷۱۰,۵۰۹	۱۴	۱۸	۲۶۱,۶۹۵	- ۱۸,۷۴۸	- ۶/۶	- ۳۳۷,۴۶۵	۱۶/۷	۲ نفر مازاد
زنجان	۱,۰۵۷,۴۶۱	۴	۵	۲۱۱,۴۹۲	- ۶۸,۹۵۱	- ۲۴/۵	- ۳۴۴,۷۵۴	۳/۷	۲ نفر مازاد
سیستان و بلوچستان	۲,۷۷۵,۰۱۴	۶	۸	۳۴۶,۸۷۷	+ ۶۶,۴۳۴	+ ۲۳/۶	- ۵۳۱,۴۷۰	۹/۸	۱ نفر کمبود
فارس	۴,۸۵۱,۲۷۴	۱۵	۱۸	۲۶۹,۵۱۵	- ۱۰,۹۲۸	- ۳/۸	- ۱۹۶,۷۰۰	۱۷/۲	۱ نفر مازاد

۱. جهت محاسبه میزان انحراف نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده، باید نسبت جمعیت به یک نماینده برای هر استان از میانگین کشوری ۲۸۰,۴۴۳ نفر کسر شود.

۲. جهت به‌دست آوردن درصد انحراف، باید محاسبه شود که عدد میزان انحراف، چند درصد ۲۸۰,۴۴۳ است.

۳. تعداد نماینده‌ای که هر استان نسبت به جمعیت خود باید داشته باشد (جمعیت استان تقسیم بر میانگین کشوری ۲۸۰,۴۴۳).

انحراف تعداد نماینده نسبت به جمعیت کل استان	تعداد نماینده نسبت به کل جمعیت ^۳	مجموع انحراف از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	درصد انحراف نسبت به جمعیت به یک نماینده ^۲	میزان انحراف نسبت به جمعیت به یک نماینده ^۱	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	تعداد کثونی نمایندگان	تعداد حوزه	جمعیت	استان
فاقد انحراف	۴/۵	+ ۱۵۱,۹۸۹	+ ۱۳/۵	+ ۳۷,۹۹۷	۳۱۸,۴۴۰	۴	۳	۱,۲۷۳,۷۶۱	قزوین
۱ نفر کمبود	۱۱/۲	+ ۳۶۰,۲۸۸	+ ۱۲/۸	+ ۳۶,۰۲۹	۳۱۶,۴۷۲	۱۰	۹	۳,۱۶۴,۷۱۸	کرمان
۲ نفر مازاد	۶/۹	- ۳۹۱,۱۱۰	- ۱۲/۹	- ۳۶,۳۸۹	۲۴۴,۰۵۴	۸	۶	۱,۹۵۲,۴۳۴	کرمانشاه
۳ نفر مازاد	۶/۲	- ۷۶۳,۳۳۸	- ۳۰/۲	- ۸۴,۸۱۵	۱۹۵,۶۲۸	۹	۷	۱,۷۶۰,۶۴۹	لرستان
۲ نفر مازاد	۵	- ۵۳۳,۶۲۶	- ۲۷/۱	- ۷۶,۲۳۲	۲۰۴,۲۱۱	۷	۶	۱,۴۲۹,۴۷۵	مرکزی
۱ نفر کمبود	۶/۳	+ ۳۷۴,۲۰۰	+ ۲۶/۶	+ ۷۴,۸۴۰	۳۵۵,۲۸۳	۵	۳	۱,۷۷۶,۴۱۵	هرمزگان
۳ نفر مازاد	۶/۱	- ۷۸۵,۷۵۳	- ۳۱/۱	- ۸۷,۳۰۶	۱۹۳,۱۳۷	۹	۷	۱,۷۳۸,۲۳۴	همدان
فاقد انحراف	۴	+ ۱۶,۷۶۱	+ ۱/۴	+ ۴,۱۹۰	۲۸۴,۶۳۳	۴	۴	۱,۱۳۸,۵۳۳	یزد

در ادامه به بررسی جمعیت حوزه‌هایی که در نتیجه این طرح مشمول افزایش نماینده، تغییر مرزهای حوزه انتخابیه و جمعیت می‌شوند پرداخته می‌شود.

استان آذربایجان شرقی

بر اساس ماده واحده طرح حاضر: «الف) با افزایش یک نماینده، حوزه جدید آذرشهر شامل شهر آذرشهر، شهر گرگان، شهر ممقان و شهر تیمورلو و بخش حومه، بخش ممقان و بخش گرگان با یک نماینده ایجاد می‌شود. ب) با اضافه شدن یک نماینده به حوزه جدید اسکو، شامل شهر اسکو، شهر جدید سهند، شهر ایلخچی، و بخش مرکزی، بخش ایلخچی با یک نماینده ایجاد می‌شود.

پ) شهرستان هریس از حوزه انتخابیه اهر و هریس منتزع و به حوزه انتخابیه تبریز الحاق می‌شود». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان آذربایجان شرقی، در حال حاضر نسبت به جمعیت خود در مجموع از مازاد (۶ نفر) نماینده برخوردار است، اختصاص ۲ نماینده دیگر به این استان، سبب تعمیق بی‌عدالتی میان استان‌های کشور از منظر تعداد کرسی‌هایی خواهد شد که در مجلس شورای اسلامی دارند. از این رو اختصاص نماینده جدید به این استان مغایر بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- چنانچه دو حوزه انتخابیه جدید آذرشهر و اسکو تشکیل شود، این دو حوزه، نسبت به میانگین کشوری، به ترتیب ۱۷۰,۱۳۲ نفر و ۱۲۲,۱۷۳ نفر کمبود جمعیت دارند که به معنای انحراف به ترتیب ۶۰/۶- درصدی و ۴۳/۵- درصدی از میانگین کشوری است.

- حوزه انتخابیه اهر و هریس در حال حاضر نیز با ۲۰۲,۹۲۲ نفر جمعیت، نسبت به میانگین کشوری ۷۷,۵۲۱ نفر کمبود جمعیت دارد که حاکی از انحراف ۲۷/۶- درصدی از میانگین کشوری است. انتزاع شهرستان هریس از این حوزه و الحاق آن به حوزه انتخابیه تبریز، انحراف حوزه انتخابیه اهر نسبت به

میانگین کشوری را به ۵۲/۲- درصد می‌رساند. از این رو انتزاع شهرستان هریس از حوزه انتخابیه اهر و هریس و الحاق آن به حوزه انتخابیه تبریز ضرورت و توجیهی ندارد.

جدول ۲. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان آذربایجان شرقی در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

وضعیت استان	مجموع انحراف	درصد انحراف نسبت جمعیت	میزان انحراف نسبت جمعیت	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	تعداد نماینده	جمعیت	مناطق جزء حوزه انتخابیه	نام حوزه انتخابیه	ردیف
متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده	از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	یک نماینده	۱	۱۱۰,۳۱۱	شهرستان آذرشهر	آذرشهر	۱
	-	-۶۰/۶	-۱۷۰,۱۳۲	۱۱۰,۳۱۱	۱	۱۱۰,۳۱۱	شهرستان اسکو	اسکو	۲
	-	-۴۳/۵	-۱۲۲,۱۷۳	۱۵۸,۲۷۰	۱	۱۵۸,۲۷۰	شهرستان اهر	اهر	۳
۶ نفر مازاد	-	-۵۲/۲	-۱۴۶,۶۱۴	۱۳۳,۸۲۹	۱	۱۳۳,۸۲۹	۱. شهرستان تبریز ۲. شهرستان هریس	تبریز و هریس	۴
	+۱۵۹,۴۶۸	+۹/۴	+۲۶,۵۷۸	۳۰۷,۰۲۱	۶	۱,۸۴۲,۱۲۶			

استان آذربایجان غربی

بر اساس ماده واحده طرح حاضر، «با افزایش یک نماینده و با انتزاع چایپاره از حوزه خوی و چایپاره و انتزاع چالدران از حوزه ماکو و چالدران، حوزه انتخابیه جدید چایپاره و چالدران شامل شهرستان چایپاره (شهر قره ضیاءالدین، بخش مرکزی و بخش حاجیلار) و شهرستان چالدران (شهرهای سیه‌چشمه و آواجیق و بخش مرکزی و بخش دستک) تشکیل می‌شود». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان آذربایجان غربی، در مجموع نسبت به جمعیت خود، از (۱ نفر) نماینده مازاد برخوردار است و اختصاص نماینده جدید به این استان مغایر بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- مجموع جمعیت دو شهرستان چایپاره (۴۷,۲۹۲ نفر) و چالدران، (۴۵,۰۶۰ نفر)، ۹۲,۳۵۲ نفر است. در صورت تصویب طرح حاضر، حوزه انتخابیه چایپاره و چالدران نسبت به میانگین کشوری ۱۸۸,۰۹۱ نفر کمتر جمعیت خواهد داشت که به معنای انحراف ۶۷- درصدی از میانگین کشوری است.

- حوزه انتخابیه ماکو و چالدران و پلدشت و شوط، در حال حاضر نیز با ۲۳۷,۶۶۳ نفر جمعیت، نسبت به میانگین کشوری، ۴۲,۷۸۰ نفر کمبود جمعیت دارد (انحراف ۱۵/۲- درصدی از میانگین کشوری). با انتزاع چالدران از این حوزه انتخابیه، درصد انحراف آن از میانگین کشوری به ۳۱/۳- افزایش خواهد یافت که قابل توجیه نیست.

جدول ۳. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان آذربایجان غربی در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	مجموع انحراف از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۱	چاپاره و چالدران	شهرستان چاپاره شهرستان چالدران	۹۲,۳۵۲	۱	۹۲,۳۵۲	-۱۸۸,۰۹۱	-۶۷	-	
۲	خوی	شهرستان خوی	۳۴۸,۶۶۴	۱	۳۴۸,۶۶۴	+۶۸,۲۲۱	+۲۴/۳	-	۱ نفر مازاد
۳	ماکو و پلدشت و شوط	۱. شهرستان ماکو ۲. شهرستان پلدشت ۳. شهرستان شوط	۱۹۲,۶۰۳	۱	۱۹۲,۶۰۳	-۸۷,۸۴۰	-۳۱/۳	-	

استان اصفهان

طبق ماده واحد الف) «با افزایش یک نماینده به حوزه انتخابیه کاشان و آران و بیدگل این حوزه به دو حوزه انتخابیه زیر تقسیم می‌شود:

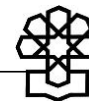
۱. حوزه انتخابیه کاشان و بخش نیاسر شامل شهر کاشان- بخش مرکزی- بخش برزک- بخش نیاسر به مرکزیت شهر کاشان با یک نماینده

۲. حوزه انتخابیه آران و بیدگل شامل: شهر آران و بیدگل- بخش مرکزی- بخش کویرات به مرکزیت شهر آران و بیدگل با یک نماینده

ب) با افزایش یک نماینده حوزه انتخابیه جدید شرق اصفهان با انتزاع بخش‌های (جرقویه علیا، جرقویه سفلی، جلگه، بین‌رود و کوهپایه) از حوزه انتخابیه اصفهان، تشکیل می‌شود. در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان اصفهان در مجموع نسبت به جمعیت خود از ۱ نفر نماینده مازاد برخوردار است، چنانچه یکی از حوزه‌های انتخابیه این استان به لحاظ جمعیتی واجد شرایط برای افزایش نماینده باشد، عادلانه آن است که این افزایش از طریق اصلاح و بازترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه درون استان، توزیع متعادل جمعیت در حوزه‌ها طبق میانگین کشوری و بازتوزیع نمایندگان صورت گیرد.

- در حال حاضر حوزه انتخابیه کاشان، آران و بیدگل با ۴۵۴,۷۵۲ نفر جمعیت و یک نماینده، نسبت به میانگین کشوری ۱۷۴,۳۰۹ نفر جمعیت مازاد دارد که حاکی از انحراف ۶۲/۱+ درصدی از میانگین کشوری است. با این حال، چنانچه حوزه انتخابیه آران و بیدگل تشکیل شود، این حوزه با ۱۰۳,۵۱۷ نفر جمعیت نسبت به میانگین کشوری ۱۷۶,۹۲۶ نفر کمبود جمعیت خواهد داشت که به معنای انحراف ۶۳- درصدی از میانگین کشوری است.

- با تشکیل حوزه انتخابیه شرق اصفهان، این حوزه با ۱۱۲,۲۵۸ نفر جمعیت و یک نماینده نسبت به میانگین کشوری ۱۶۸,۱۸۵ نفر کمبود جمعیت خواهد داشت که حاکی از انحراف ۵۹/۹- درصدی است. از سوی دیگر ایجاد حوزه انتخابیه جدید شرق اصفهان متشکل از بخش‌های (جرقویه علیا، جرقویه سفلی، جلگه، بن‌رود و کوهپایه) مغایر تبصره «۲» ماده (۱۴) قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲/۰۴/۱۵ است که طبق آن «حوزه‌های انتخابات مجلس شورای اسلامی حتی‌الامکان منطبق به محدوده شهرستان‌ها و هر حوزه انتخاباتی متشکل از یک یا چند شهرستان خواهد بود ...». از این رو تشکیل این حوزه توجیهی ندارد.

جدول ۴. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان اصفهان در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت جمعیت به تعداد	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین	مجموع انحراف از میانگین	وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مزاد/کمبود نماینده
۱	کلشان و بخش نیسر	شهرستان کلشان ^۱ (شهر کلشان، بخش مرکزی، بخش برزک، بخش نیسر)	۳۵۱,۲۳۵	۱	۳۵۱,۲۳۵	+۷۰,۷۹۲	+۲۵۲	-	۱ نفر مزاد
۲	آران و بیدگل	شهر آران و بیدگل - بخش مرکزی - بخش کویرات	۱۰۳,۵۱۷	۱	۱۰۳,۵۱۷	-۱۷۶,۹۲۶	-۶۳	-	
۳	شرق اصفهان	بخش‌های جرقویه علیا، جرقویه سفلی، جلگه، بین‌رود و کوهپایه	۱۱۲,۲۵۸	۱	۱۱۲,۲۵۸	-۱۶۸,۱۸۵	-۵۹۹	-	
۴	اصفهان	شهر اصفهان، بخش مرکزی	۲,۱۳۰,۹۹۱	۵	۴۲۶,۱۹۸	۱۴۵,۷۵۵	+۵۱/۹	+۷۲۸,۷۷۶	

استان اردبیل

طبق ماده واحد «با اضافه شدن یک نماینده به حوزه انتخابیه اردبیل، نیر، نمین و سرعین، تعداد نمایندگان این حوزه به چهار نفر افزایش می‌یابد». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان اردبیل در حال حاضر نسبت به جمعیت خود، ۳ نفر نماینده مزاد دارد و اختصاص یک نماینده دیگر به این استان مغایر بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- حوزه انتخابیه اردبیل، نیر، نمین و سرعین در حال حاضر ۷۰۵,۷۱۵ نفر جمعیت و ۳ نماینده دارد. در واقع، در این حوزه به هر ۲۳۵,۲۳۸ نفر یک نماینده تعلق می‌گیرد و به‌ازای هر نماینده، نسبت به میانگین کشوری ۴۲,۲۰۵ نفر کمبود جمعیت وجود دارد که حاکی از انحراف ۱۶/۱- درصدی از میانگین کشوری است. با احتساب سه نماینده مجموع انحراف جمعیت این حوزه از میانگین کشوری ۱۳۵,۶۱۴-

۱. جمعیت کاشان، ۳۶۴,۴۸۲ هزار نفر است که از این تعداد باید جمعیت بخش قمصر (۱۲,۲۴۷ نفر) که به لحاظ تقسیم‌بندی حوزه انتخابیه مجلس، در حوزه نطنز قرار می‌گیرد، کم شود.

نفر است. طرح حاضر در نظر دارد، یک نماینده دیگر به این حوزه انتخابیه اضافه کند، که در این صورت به هر ۱۷۶,۴۲۹ نفر یک نماینده تعلق می‌گیرد. به این ترتیب به‌ازای هر نماینده ۱۰۴,۰۱۴ نفر کمبود جمعیت وجود خواهد داشت که با احتساب ۴ نماینده، مجموع انحراف این حوزه ۴۱۶,۰۵۷ - نفر خواهد بود. از این رو اختصاص نماینده جدید به این حوزه توجیهی ندارد.

جدول ۵. تغییرات پیشنهادی در تعداد نمایندگان استان اردبیل در طرح حاضر و پیامدهای

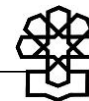
آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده	مجموع انحراف از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	نسبت تعداد کنونی جمعیت به یک نماینده	تعداد نماینده	جمعیت	مناطق جزء حوزه انتخابیه	نام حوزه انتخابیه	ردیف
۳ نفر مازاد	-۴۱۶,۰۵۷	-۳۷	-۱۰۴,۰۱۴	۱۷۶,۴۲۹	۴	۷۰۵,۷۱۵	شهرستان اردبیل شهرستان نیر شهرستان نمین شهرستان سرعین	اردبیل، نیر، نمین و سرعین	۱

استان البرز

طبق ماده‌واحد «با اضافه شدن دو نماینده به حوزه انتخابیه کرج شامل شهرستان کرج، فردیس و اشتهارد تعداد نمایندگان این حوزه به چهار نفر افزایش می‌یابد». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- در حال حاضر در حوزه انتخابیه کرج، اشتهارد و فردیس با ۲,۲۸۳,۱۷۵ نفر جمعیت و ۲ نماینده، در واقع به هر ۱,۱۴۱,۵۸۷ نفر یک نماینده تعلق می‌گیرد و به‌ازای هر نماینده انحراف ۸۶۱,۱۴۴+ نفری از میانگین کشوری وجود دارد که به معنای انحراف ۳۰۷+ درصدی است. اما از آنجا که این حوزه ۲ نماینده دارد، مجموع انحراف باید محاسبه شود. با احتساب ۲ نماینده، مجموع میزان انحراف این حوزه انتخابیه ۱,۷۲۲,۲۸۹+ نفر است که بدین معناست که این حوزه کمبود (۶) نفر نماینده دارد، با این حال، طرح حاضر ۲ نماینده به این حوزه اختصاص داده است. با افزایش ۲ نماینده، در واقع هر ۵۷۰,۷۹۴ نفر از یک نماینده برخوردار خواهد بود و به ازای هر نماینده انحراف ۲۹۰,۳۵۱+ نفر وجود خواهد داشت. با احتساب ۴ نماینده، مجموع انحراف این حوزه ۱,۱۶۱,۴۰۳ خواهد بود که به معنای کمبود ۴ نماینده دیگر است. از آنجا که استان البرز، در مجموع نسبت به جمعیت خود، کمبود ۶ نفر نماینده دارد، در راستای بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، شایسته است که به این حوزه ۶ نماینده اختصاص یابد.

جدول ۶. تغییرات پیشنهادی در تعداد نمایندگان استان البرز در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت	انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	مجموع انحراف از میانگین (۲۸۰،۴۴۳)	وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۱	کرج و اشتهارد و فردیس	شهرستان کرج شهرستان اشتهارد شهرستان فردیس	۲,۲۸۳,۱۷۵	۴	۵۷۰,۷۹۴	+۲۹۰,۳۵۱	+۱۰۳/۵	+۱,۱۶۱,۴۰۳	۶ نفر کمبود	

استان ایلام

طبق ماده واحده، «با اضافه شدن یک نماینده و انتزاع شهرستان (سیروان) از حوزه انتخابیه ایلام، ملکشاهی، مهران، ایوان، چرداول و الحاق آن به حوزه انتخابیه دهلران، دره شهر و آبدانان، تعداد نمایندگان حوزه انتخابیه دهلران، دره شهر، آبدانان، بدره و سیروان به دو نفر افزایش می‌یابد».

- در حال حاضر استان ایلام در مجموع نسبت به جمعیت خود ۱ نفر مازاد نماینده دارد. اختصاص یک نماینده جدید به این استان مغایر، بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- در حال حاضر حوزه انتخابیه ایلام و ایوان، شیروان، چرداول، مهران و ملکشاهی با ۴۰۷,۳۵۵ نفر جمعیت و ۲ نماینده، انحراف ۲۷/۳- درصدی از میانگین کشوری نسبت جمعیت به یک نماینده نشان می‌دهد. در این حوزه به هر ۲۰۳,۶۷۷ نفر یک نماینده تعلق می‌گیرد و به ازای هر نماینده انحراف ۷۶,۷۶۵- نفری از میانگین کشوری وجود دارد که با احتساب دو نماینده مجموع انحراف این حوزه ۱۵۳,۵۳۱- نفر است. انتزاع شهرستان سیروان از این حوزه، انحراف جمعیت آن را از میانگین کشوری بیشتر خواهد کرد (۲۹/۹- درصد) و از این رو توجیهی ندارد.

- در حال حاضر حوزه انتخابیه دهلران، دره شهر، آبدانان و بدره با ۱۷۲,۱۵۸ نفر جمعیت و یک نماینده، نسبت به میانگین کشوری ۱۰۷,۶۴۰ نفر کمبود جمعیت دارد که حاکی از انحراف ۳۸/۳- درصدی از میانگین کشوری است. با الحاق شهرستان سیروان (با جمعیت ۱۴,۴۰۴ نفر) به این حوزه، جمعیت آن ۱۸۷,۲۰۷ نفر خواهد شد که بدین معناست که حتی با الحاق شهرستان سیروان و بدون افزایش نماینده، این حوزه نسبت به میانگین کشوری کمبود جمعیت دارد. چنانچه نمایندگان این حوزه به ۲ نفر افزایش یابد، در واقع هر ۹۳,۶۰۳ نفر از یک نماینده برخوردار می‌شود (انحراف ۶۶/۶- درصدی از میانگین

کشوری) که بدین معناست که به ازای هر نماینده، ۱۸۶,۸۳۹ نفر کمبود جمعیت وجود دارد و با احتساب ۲ نماینده مجموع انحراف این حوزه ۳۷۳,۶۷۹- نفر خواهد بود.

جدول ۷. تغییرات پیشنهادی در حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان ایلام در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	مجموع انحراف از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۱	دهلران، دره‌شهر، آبدانان، بدره و سیروان	شهرستان دهلران، شهرستان دره‌شهر، شهرستان آبدانان، شهرستان بدره، شهرستان سیروان	۱۸۷,۲۰۷	۲	۹۳,۶۰۳	-۱۸۶,۸۳۹	-۶۶/۶	-۳۷۳,۶۷۹	۱ نفر مازاد
۲	ایلام، ملکشاهی، مهران، ایوان، چرداول	شهرستان ایلام، شهرستان ملکشاهی، شهرستان مهران، شهرستان ایوان، شهرستان چرداول	۳۹۲,۹۵۱	۲	۱۹۶,۴۷۵	-۸۳,۹۶۷	-۲۹/۹	-۱۶۷,۹۳۵	۱ نفر مازاد

استان بوشهر

با افزایش یک نماینده به حوزه انتخابیه بوشهر، گناوه و دیلم این حوزه به دو حوزه انتخابیه زیر تقسیم می‌شود:

«الف) حوزه انتخابیه «بوشهر» شامل شهر بوشهر و بخش‌های مرکزی و خارک به مرکزیت شهر بوشهر با یک نماینده

«ب) حوزه انتخابیه گناوه و دیلم متشکل از شهرستان گناوه شامل شهر بندر گناوه و بخش‌های مرکزی و ریگ و شهرستان دیلم شامل بندر دیلم و بخش‌های مرکزی و امام حسن به مرکزیت شهر بندر گناوه با یک نماینده». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان بوشهر در مجموع نسبت به جمعیت خود انحراف قابل توجهی از میانگین کشوری ندارد و نیازمند افزایش یا کاهش نماینده نیست. از این رو اضافه شدن نماینده به این استان از منظر عامل جمعیت توجهی ندارد. در عین حال حوزه‌های انتخابیه این استان نیازمند بازترسیم مرزها با هدف توزیع متعادل جمعیت و نماینده در حوزه‌های انتخابیه طبق میانگین کشوری هستند.

- در حال حاضر حوزه انتخابیه بوشهر، گناوه و دیلم با ۴۳۵,۹۰۶ نفر جمعیت و یک نماینده نسبت به میانگین کشوری، ۱۵۵,۴۶۳ نفر جمعیت مازاد دارد، که حاکی از انحراف ۵۵/۴+ درصدی از میانگین کشوری است. چنانچه حوزه انتخابیه گناوه و دیلم طبق طرح حاضر ایجاد شود، این حوزه با ۱۳۷,۳۱۲ نفر جمعیت نسبت به میانگین کشوری ۱۴۳,۱۳۱ نفر جمعیت کمتر خواهد داشت که به معنای انحراف ۵۱- درصدی از میانگین کشوری است.

جدول ۸. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان بوشهر در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	مجموع انحراف از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۱	بوشهر	شهرستان بوشهر	۲۹۸,۵۹۴	۱	۲۹۸,۵۹۴	+ ۱۸,۱۵۱	+ ۶/۴	-	فاقد
۲	گناوه و دیلم	شهرستان گناوه شهرستان دیلم	۱۳۷,۳۱۲	۱	۱۳۷,۳۱۲	- ۱۴۳,۱۳۱	- ۵۱	-	انحراف

استان تهران

طبق ماده واحده «با اضافه شدن یک نماینده به حوزه انتخابیه «شهریار، قدس و ملارد» تعداد نمایندگان این حوزه به دو نماینده افزایش پیدا می‌کند». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان تهران در مجموع نسبت به جمعیت خود کمبود ۱۲ نماینده دارد. از میان ۶ حوزه انتخابیه این استان، ۴ حوزه انتخابیه نیازمند افزایش نماینده هستند. طرح حاضر، نسبت به ۳ حوزه سکوت اختیار کرده است و تنها برای حوزه انتخابیه شهریار، قدس و ملارد، به شیوه‌ای نامناسب افزایش نماینده در نظر گرفته است. شایان ذکر است که در استان تهران حوزه رباط کریم و بهارستان نیازمند افزایش ۲ نفر نماینده، حوزه انتخابیه ورامین، پیشوا و قرچک نیازمند افزایش ۱ نفر نماینده و حوزه انتخابیه تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس نیازمند افزایش ۵ نفر نماینده است.

- در حال حاضر، حوزه انتخابیه شهریار، قدس و ملارد، پرجمعیت‌ترین حوزه انتخابیه کشور با یک نماینده است. در این حوزه با ۱,۴۳۸,۱۳۸ نفر جمعیت و یک نماینده، نسبت به میانگین کشوری ۱,۱۵۷,۶۹۵ نفر جمعیت مازاد وجود دارد که حاکی از انحراف ۴۱۲/۸+ درصدی از میانگین کشوری است و به معنای

کمبود ۴ نفر نماینده است. طرح حاضر افزایش ۱ نفر نماینده برای این حوزه در نظر گرفته است. چنانچه این امر محقق شود، این حوزه همچنان نسبت به میانگین کشوری ۸۸۷,۲۵۲ نفر جمعیت مازاد و در واقع کمبود ۳ نفر نماینده خواهد داشت.

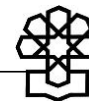
جدول ۹. تغییرات پیشنهادی در تعداد نمایندگان استان تهران در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	وضعیت استان متبوع
۱	شهریار، قدس و ملارد	شهرستان شهریار، شهرستان قدس، شهرستان ملارد	۱,۴۳۸,۱۳۸	۲	۷۱۹,۰۶۹	+۴۳۸,۶۲۶	+۱۵۶/۴	۱۲ نفر کمبود

استان چهارمحال و بختیاری

طبق ماده واحد «الف» با افزایش یک نماینده به حوزه انتخابیه شهرکرد، بن و سامان، این حوزه به دو حوزه زیر تقسیم می‌شود:

۱. حوزه انتخابیه شهرکرد متشکل از شهرستان شهرکرد و بخش‌های مرکزی، فرخشهر و لاوان
  ۲. حوزه انتخابیه بن و سامان، متشکل از شهرستان بن و بخش‌های مرکزی و شیدا، و شهرستان سامان و بخش‌های مرکزی و زاینده‌رود
- ب) با افزایش یک نماینده به حوزه انتخابیه اردل و فارسان و کوهرنگ و کیار این حوزه به دو حوزه زیر تقسیم می‌شود:
۱. حوزه انتخابیه اردل و کیار: متشکل از شهرستان اردل شامل شهر اردل - بخش‌های مرکزی - بخش میانکوه و شهرستان کیار شامل شهر شلمزار - بخش مرکزی - بخش ناغان به مرکزیت شهر اردل با یک نماینده.
  ۲. حوزه انتخابیه فارسان و کوهرنگ متشکل از شهرستان‌های فارسان شامل شهر فارسان - بخش مرکزی - بخش باباحیدر - بخش جونقان و شهرستان کوهرنگ شامل شهر چلگرد - بخش مرکزی - بخش بازفت - بخش دوآب صمصامی به مرکزیت شهر فارسان با یک نماینده». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:
- استان چهارمحال و بختیاری، در مجموع نسبت به جمعیت خود، ۱ نفر نماینده مازاد دارد. اختصاص نماینده جدید به این استان مغایر بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- در حال حاضر حوزه انتخابیه شهرکرد، بن و سامان با ۳۷۴,۵۷۲ نفر جمعیت و یک نماینده، نسبت به میانگین کشوری ۹۴,۱۲۹ نفر جمعیت مازاد دارد. با تفکیک این حوزه، جمعیت حوزه انتخابیه بن و سامان، ۶۲,۹۴۲ نفر خواهد بود که نسبت به میانگین کشوری ۲۱۷,۵۰۱ نفر کمتر جمعیت دارد که به معنای انحراف ۷۷/۵- درصدی از میانگین کشوری است و قابل توجیه نیست.

- در حال حاضر حوزه انتخابیه اردل، فارسان، کوهرنگ، کیار و دهستان دستگرد، با ۲۴۱,۰۲۷ نفر جمعیت و یک نماینده، نسبت به میانگین کشوری ۳۹,۶۱۴ نفر کمبود جمعیت دارد که حاکی از انحراف ۱۴- درصدی از میانگین کشوری است. با تفکیک این حوزه، ۲ حوزه انتخابیه‌ای ایجاد خواهد شد که به لحاظ عامل جمعیت وضعیت نامناسب‌تری دارند. با تفکیک این حوزه، جمعیت حوزه انتخابیه اردل و کیار، ۹۹,۸۵۶ نفر خواهد بود که نسبت به میانگین کشوری، ۱۸۰,۵۸۷ نفر کمبود جمعیت دارد و به معنای انحراف ۶۴/۳- از میانگین کشوری است. جمعیت حوزه انتخابیه فارسان و کوهرنگ نیز ۱۳۶,۸۲۱ نفر خواهد بود که نسبت به میانگین کشوری، ۱۴۳,۶۲۲ نفر کمتر است و حاکی از انحراف ۵۱/۲- درصدی از میانگین کشوری است که قابل توجیه نیست.

جدول ۱۰. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان چهارمحال و بختیاری در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	وضعیت استان
۱	شهرکرد	شهرستان شهرکرد	۳۱۵,۹۸۰	۱	۳۱۵,۹۸۰	+ ۳۵,۵۳۷	+۱۲/۶	متبوع حوزه
۲	بن و سامان	شهرستان بن و شهرستان سامان	۶۲,۹۴۲	۱	۶۲,۹۴۲	-۲۱۷,۵۰۱	-۷۷/۵	از نظر مازاد/کمبود نماینده
۳	اردل و کیار	شهرستان اردل و شهرستان کیار	۹۹,۸۵۶	۱	۹۹,۸۵۶	-۱۸۰,۵۸۷	-۶۴/۳	
۴	فارسان و کوهرنگ	شهرستان فارسان و شهرستان کوهرنگ	۱۳۶,۸۲۱	۱	۱۳۶,۸۲۱	-۱۴۳,۶۲۲	-۵۱/۲	

استان خراسان جنوبی

طبق ماده واحده

۱. با افزایش یک نماینده به حوزه انتخابیه فردوس، طبس، بشرویه و سرایان این حوزه به دو حوزه انتخابیه زیر تقسیم می‌شود:

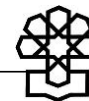
الف) حوزه انتخابیه فردوس و سرایان متشکل از شهرستان‌های فردوس شامل فردوس - بخش مرکزی و شهرستان سرایان شامل شهر سرایان - بخش آبیک - بخش سه قلعه به مرکزیت شهر فردوس با یک نماینده. ب) حوزه انتخابیه طبس و بشرویه متشکل از شهرستان طبس شامل طبس - بخش مرکزی - بخش دست گردان - بخش دیهوک - و شهرستان بشرویه شامل شهر بشرویه - بخش مرکزی - بخش ارسک به مرکزیت شهر طبس با یک نماینده.

۲. حوزه انتخابیه نهبندان و سربیشه به شرح زیر اصلاح می‌شود: حوزه انتخابیه نهبندان و سربیشه متشکل از شهرستان نهبندان شامل شهر نهبندان - بخش مرکزی - بخش شوسف و شهرستان سربیشه شامل شهر سربیشه - بخش مرکزی - بخش مود به مرکزیت شهر نهبندان با یک نماینده. در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان خراسان جنوبی در مجموع نسبت به جمعیت خود از مزاد ۲ نماینده برخوردار است. اختصاص نماینده جدید به این استان مغایر بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- حوزه انتخابیه فردوس، سرایان و طبس و بشرویه، در حال حاضر ۱۷۷,۵۱۶ نفر جمعیت دارد که نسبت به میانگین کشوری ۱۰۲,۹۲۷ نفر کمبود جمعیت دارد که به معنای انحراف ۳۶/۷- درصدی از میانگین کشوری است. با تفکیک این حوزه ۲ حوزه انتخابیه ایجاد خواهد شد که به لحاظ عامل جمعیت وضعیت نامناسب‌تری دارند. چنانچه این امر محقق شود، حوزه انتخابیه فردوس و سرایان، با ۷۸۸۳۵ نفر جمعیت، نسبت به میانگین کشوری ۲۰۱,۶۰۸ نفر کمتر جمعیت دارد که به معنای انحراف ۷۱/۸- درصدی از میانگین کشوری است. حوزه انتخابیه طبس و بشرویه نیز ۹۸,۶۸۱ نفر جمعیت خواهد داشت که به معنای کمبود ۱۸۱,۷۶۲ نفری نسبت به میانگین کشوری است و حاکی از انحراف ۶۴/۸- درصدی از میانگین مذکور است و قابل توجه نیست.

- در بند دوم، بخش درح متعلق به شهرستان سربیشه حذف شده است که چرایی آن و اینکه به کدام حوزه انتخابیه الحاق شده است، مشخص نیست.

جدول ۱۱. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان خراسان جنوبی
در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۱	فردوس و سرایان	شهرستان فردوس شهرستان سرایان	۷۸,۸۳۵	۱	۷۸,۸۳۵	۲۰۱,۶۰۸	-۷۱/۸	-
۲	طیس و بشرویه	شهرستان طیس شهرستان بشرویه	۹۸,۶۸۱	۱	۹۸,۶۸۱	۱۸۱,۷۶۲	-۶۴/۸	-

استان خراسان رضوی

طبق ماده واحد

الف) شهر کلات تابع استان خراسان رضوی از حوزه انتخابیه مشهد و کلات منتزع و به حوزه انتخابیه درگز ملحق می‌شود.

ب) بخش‌های احمدآباد و رضویه از حوزه انتخابیه فریمان و سرخس منتزع و به حوزه انتخابیه مشهد ملحق می‌شود.

پ) با اضافه شدن یک نماینده به حوزه انتخابیه شهرستان مشهد تعداد نمایندگان این حوزه به ۶ نفر افزایش می‌یابد. در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان خراسان رضوی در مجموع نسبت به جمعیت خود، کمبود ۵ نماینده دارد.
- با توجه به جمعیت شهر کلات (۷,۶۸۷ نفر)، انتزاع این شهر از حوزه انتخابیه مشهد و شهرستان کلات و الحاق آن به حوزه انتخابیه درگز، درعین حال که تأثیری بر جمعیت حوزه انتخابیه مشهد و کلات و نیز درگز ندارد، مغایر تبصره «۲» ماده (۱۴) قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲/۰۴/۱۵ است که طبق آن «حوزه‌های انتخابات مجلس شورای اسلامی حتی الامکان منطبق به محدوده شهرستان‌ها و هر حوزه انتخاباتی متشکل از یک یا چند شهرستان خواهد بود...». همچنین با توجه به اینکه میان شهر کلات با حوزه انتخابیه درگز دهستان هزار مسجد قرار دارد، در صورت تصویب این پیشنهاد حوزه انتخابیه‌ای شکل خواهد گرفت که میان همه نقاط آن پیوستگی جغرافیایی وجود نخواهد داشت.

- در حال حاضر حوزه انتخابیه مشهد و کلات ۳,۳۱۶,۶۷۷ نفر جمعیت و ۵ نماینده دارد. در واقع در این حوزه به هر ۶۶۳,۳۳۵ نفر یک نماینده تعلق می‌گیرد و به‌ازای هر نماینده، میزان انحراف از میانگین کشوری ۳۸۲,۸۹۲+ نفر است که با احتساب ۵ نماینده مجموع میزان انحراف این حوزه ۱,۹۱۴,۴۶۲+ نفر می‌شود و به‌معنای کمبود ۶ نفر نماینده در این حوزه است. با انتزاع شهر کلات از این حوزه و الحاق بخش‌های احمدآباد و رضویه، جمعیت حوزه انتخابیه مشهد و کلات به ۳,۴۰۱,۲۱۰ نفر افزایش خواهد یافت و با افزایش تعداد نمایندگان این حوزه به ۶ نفر، در واقع به هر ۵۶۶,۸۶۸ نفر یک نماینده تعلق خواهد گرفت. به این ترتیب به ازای هر نماینده، میزان انحراف از میانگین کشوری ۲۸۶,۴۲۵+ نفر است و با احتساب ۶ نماینده مجموع میزان انحراف این حوزه ۱,۷۱۸,۵۵۲+ نفر می‌شود و به‌معنای کمبود ۶ نفر نماینده دیگر در این حوزه است.

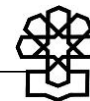
جدول ۱۲. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان خراسان رضوی در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	مجموع انحراف از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۱	مشهد و شهرستان کلات به استثنای شهر کلات	۱. شهرستان مشهد ۲. شهرستان کلات به استثنای شهر کلات	۳,۴۰۱,۲۱۰	۶	۵۶۶,۸۶۸	۲۸۶,۴۲۵	+۱۰۲/۱	+۱,۷۱۸,۵۵۲	۵ نفر کمبود
۲	درگز و شهر کلات ^۱	۱. شهرستان درگز ۲. شهر کلات	۸۰,۰۴۲	۱	۸۰,۰۴۲	-۲۰۰,۴۰۱	-۷۱/۴	-	۵ نفر کمبود
۳	فریمان و سرخس	۱. شهرستان فریمان ۲. شهرستان سرخس	۱۹۶,۵۲۰	۱	۱۹۶,۵۲۰	-۸۳,۹۲۳	-۲۹/۹	-	۵ نفر کمبود

استان خراسان شمالی

طبق ماده واحد «با افزایش یک نماینده به حوزه انتخابیه بجنورد و مانه و سملقان و گرمه و جاجرم این حوزه به دو حوزه مستقل زیر تقسیم می‌شود:

۱. جمعیت شهر کلات ۷,۶۸۷ نفر است.

الف) حوزه انتخابیه بجنورد شامل شهر بجنورد - بخش مرکزی - بخش گرمخان - شهرستان راز و جرگلان به مرکزیت شهر بجنورد با دو نماینده

ب) حوزه انتخابیه مانه و سملقان و جاجرم و گرمه متشکل از شهرستان‌های مانه و سملقان شامل شهر آشخانه - بخش مرکزی - بخش مانه - بخش سملقان، جاجرم شامل شهر جاجرم - بخش مرکزی - بخش جلگه سنخواست - بخش جلگه شوفان و گرمه شامل شهر گرمه، بخش مرکزی، به مرکزیت شهر آشخانه با یک نماینده». در این باره نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان خراسان شمالی ۳ حوزه انتخابیه دارد که هر ۳ حوزه نسبت به میانگین کشوری از جمعیت کمتری برخوردارند و این استان در مجموع نسبت به جمعیت خود، ۲ نماینده مازاد دارد. اختصاص یک نماینده دیگر به این استان مغایر بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- در حال حاضر، در حوزه انتخابیه بجنورد، مانه، سملقان و جاجرم، با ۵۴۷,۱۶۸ نفر جمعیت و ۲ نماینده، به هر ۲۷۳,۵۸۴ نفر یک نماینده تعلق می‌گیرد که به میانگین کشوری نزدیک است. در واقع در حال حاضر این حوزه نسبت به میانگین کشوری ۱۳,۷۱۸ نفر کمتر جمعیت دارد. با تفکیک این حوزه، دو حوزه انتخابیه‌ای شکل خواهد گرفت که از منظر جمعیتی، وضعیت نامناسبی دارند. چنانچه طرح حاضر تصویب شود، حوزه انتخابیه بجنورد، ۳۸۳,۲۹۳ نفر جمعیت خواهد داشت که بدین معناست که به هر ۱۹۱,۶۴۶ نفر، یک نماینده تعلق می‌گیرد. در این صورت به ازای هر نماینده نسبت به میانگین کشوری ۸۸,۷۹۶ نفر کمبود جمعیت وجود دارد که حاکی از انحراف $۳۱/۶$ - درصدی است. با احتساب دو نماینده این حوزه انتخابیه نسبت به میانگین کشوری ۱۷۷,۵۹۳ نفر کمبود جمعیت خواهد داشت. در صورت تشکیل حوزه انتخابیه مانه و سملقان و جاجرم و گرمه، این حوزه با ۱۶۳,۸۷۵ نفر جمعیت و یک نماینده، نسبت به میانگین کشوری ۱۱۶,۵۶۸ نفر کمبود جمعیت دارد که حاکی از انحراف $۴۱/۵$ - درصدی از میانگین کشوری است.

جدول ۱۳. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان خراسان شمالی در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک میانگین	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک میانگین	وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۱	بجنورد	۱. شهرستان بجنورد	۳۸۳,۲۹۳	۲	۱۹۱,۶۴۶	- ۸۸,۷۹۶	- ۳۱/۶	-
		۲. شهرستان راز و جرگلان						
۲	مانه و سملقان و جاجرم و گرمه	۱. شهرستان مانه و سملقان ۲. شهرستان جاجرم ۳. شهرستان گرمه	۱۶۳,۸۷۵	۱	۱۶۳,۸۷۵	- ۱۱۶,۵۶۸	- ۴۱/۵	۲ نفر مازاد

استان خوزستان

طبق ماده واحد

«الف» شهرستان باغملک از حوزه انتخابیه ایذه و باغملک و شهرستان هفتگل از حوزه انتخابیه مسجدسلیمان، لالی، هفتگل و اندیکا منتزع می‌شود و با افزایش یک نماینده، حوزه جدید باغملک و هفتگل متشکل از شهرستان باغملک شامل شهر باغملک- بخش‌های مرکزی- صیدون- میداود و شهرستان هفتگل شامل شهر هفتگل و بخش‌های مرکزی و ريقوه به مرکزیت شهر باغملک ایجاد می‌شود. (ب) با افزایش یک نماینده، حوزه انتخابیه ماهشهر، امیدیه، هندیجان و بخش جولگی به دو حوزه انتخابیه به شرح زیر تقسیم می‌شود: ۱. حوزه انتخابیه ماهشهر و بندر امام خمینی با یک نماینده ۲. حوزه انتخابیه امیدیه و هندیجان با یک نماینده». در این زمینه نکات ذیل قابل ذکر است:

- استان خوزستان در مجموع نسبت به جمعیت خود ۲ نماینده مازاد دارد. اختصاص نماینده جدید به این استان مغایر بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- با تشکیل حوزه انتخابیه جدید باغملک و هفتگل، این حوزه نسبت به میانگین کشوری، ۵۴/۵- درصد انحراف خواهد داشت. مجموع جمعیت باغملک و هفتگل، ۱۲۷,۵۰۳ نفر است که نسبت به میانگین کشوری، ۱۵۲,۹۴۰ نفر کمتر جمعیت دارد.

- حوزه انتخابیه مسجد سلیمان، لالی، هفتگل و اندیکا در حال حاضر، با ۲۲۱,۱۳۰ نفر جمعیت و یک نماینده نسبت به میانگین کشوری ۵۹,۳۱۳ نفر کمبود جمعیت دارد که حاکی از انحراف ۲۱/۱- درصدی از میانگین کشوری است. انتزاع شهرستان هفتگل از این حوزه، جمعیت آن را کمتر و انحراف جمعیت این حوزه انتخابیه از میانگین کشوری را به ۲۹- درصد افزایش خواهد داد. حوزه انتخابیه ایذه و باغملک نیز در حال حاضر با ۳۰۴,۲۵۵ نفر جمعیت و یک نماینده انحراف کمی از میانگین کشوری دارد. این حوزه نسبت به میانگین کشوری ۲۳,۸۱۲ نفر جمعیت مازاد دارد که حاکی از انحراف ۸/۴+ درصدی است. با انتزاع شهرستان باغملک از این حوزه، جمعیت آن ۱۹۸,۸۷۱ نفر خواهد شد که نسبت به میانگین کشوری، ۸۱,۵۷۲ نفر کمتر است و به معنای انحراف ۲۹- درصدی از میانگین کشوری است.

- حوزه انتخابیه بندر ماهشهر، امیدیه و هندیجان و بخش جولکی در حال حاضر با ۴۳۳,۰۹۸ نفر جمعیت و یک نماینده نسبت به میانگین کشوری ۱۵۲,۶۵۵ نفر جمعیت مازاد دارد که حاکی از انحراف ۵۴/۴+ درصدی است. با تفکیک این حوزه، هر چند حوزه انتخابیه ماهشهر و بندر امام خمینی به لحاظ جمعیتی وضعیت متعادلی خواهد داشت، اما حوزه انتخابیه امیدیه و هندیجان با ۱۳۱,۰۹۷ نفر جمعیت، نسبت به میانگین کشوری ۱۴۹,۳۴۶ نفر کمبود جمعیت خواهد داشت که به معنای انحراف ۵۳/۲- درصدی از میانگین مذکور است.

- در بند «ب» مشخص نیست با تفکیک حوزه انتخابیه ماهشهر، امیدیه، هندیجان و بخش جولگی، بخش جولگی با ۵,۷۳۰ نفر که به لحاظ تقسیمات کشوری متعلق به شهرستان آغاچاری است، در کدام حوزه انتخابیه قرار می گیرد.

جدول ۱۴. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان خوزستان در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک میانگین	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک میانگین	وضعیت استان متبوع	حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۱	باغ ملک و هفتگل	شهرستان باغ‌ملک شهرستان هفتگل	۱۲۷,۵۰۳	۱	۱۲۷,۵۰۳	-۱۵۲,۹۴۰	-۵۴/۵		
۲	مسجد سلیمان، لالی، و اندیکا	۱. شهرستان مسجد سلیمان، ۲. شهرستان لالی، ۳. شهرستان اندیکا	۱۹۹,۰۱۱	۱	۱۹۹,۰۱۱	-۸۱,۴۳۲	-۲۹		
۳	شهرستان ایذه	شهرستان ایذه	۱۹۸,۸۷۱	۱	۱۹۸,۸۷۱	-۸۱,۵۷۲	-۲۹	۲ نفر مازاد	
۴	ماهشهر و بندر امام خمینی	۱. شهرستان بندر ماهشهر ۲. شهرستان بندر امام خمینی	۲۹۶,۲۷۱	۱	۲۹۶,۲۷۱	+۱۵,۸۲۸	+۵/۶		
۵	امیدیه و هندیجان	۱. شهرستان امیدیه ۲. شهرستان هنديجان	۱۳۱,۰۹۷	۱	۱۳۱,۰۹۷	-۱۴۹,۳۴۶	-۵۳/۲		

استان زنجان

طبق ماده واحده «با اضافه شدن یک نماینده به حوزه انتخابیه زنجان و طارم، تعداد نمایندگان این حوزه به سه نفر افزایش می‌یابد». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان زنجان در مجموع نسبت به جمعیت خود، ۲ نفر نماینده مازاد دارد. اختصاص نماینده جدید به این استان مغایر بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- در حال حاضر حوزه انتخابیه زنجان و طارم انحراف کمی از میانگین کشوری دارد (۰/۶- درصد) و به لحاظ جمعیتی وضعیت ایدئالی دارد. در این حوزه با ۵۵۷,۲۸۰ نفر جمعیت و ۲ نماینده، به هر ۲۷۸,۶۴۰ نفر یک نماینده تعلق می‌گیرد و به ازای هر نماینده ۱,۸۰۳ نفر کمبود جمعیت نسبت به میانگین کشوری

وجود دارد. با احتساب ۲ نماینده مجموع انحراف این حوزه نسبت به میانگین کشوری ۳,۶۰۶- نفر است. با اضافه شدن یک نماینده دیگر به این حوزه در واقع به هر ۱۸۵,۷۶۰ نفر یک نماینده تعلق می‌گیرد و به ازای هر نماینده ۹۴,۶۸۳ نفر کمبود جمعیت وجود خواهد داشت که حاکی از انحراف ۳۳/۷- درصدی از میانگین کشوری است. با احتساب ۳ نماینده مجموع انحراف این حوزه ۲۸۴,۰۴۹ نفر خواهد بود. از این رو اختصاص نماینده جدید به این حوزه توجیهی ندارد.

جدول ۱۵. تغییرات پیشنهادی در تعداد نمایندگان استان زنجان در طرح حاضر و پیامدهای آن
از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	مجموع انحراف از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۱	زنجان و طارم	۱. شهرستان زنجان ^۱ ۲. شهرستان طارم	۵۵۷,۲۸۰	۳	۱۸۵,۷۶۰	-۹۴,۶۸۳	-۳۳/۷	-۲۸۴,۰۴۹	۲ نفر مازاد

استان سیستان و بلوچستان

طبق ماده واحد

«الف) شهرستان فنوج و بخش‌های لاشار و بنت، تابع شهرستان نیکشهر از حوزه انتخابیه ایرانشهر و سرباز و دلگان منتزع و به حوزه انتخابیه چابهار و نیکشهر و کنارک الحاق می‌شود. (ب) با افزایش یک نماینده حوزه جدید نیکشهر و سرباز متشکل از شهرستان‌های نیکشهر شامل شهر نیکشهر - بخش مرکزی - شهرستان قصرقند - بخش بنت - شهرستان فنوج - بخش لاشار و شهرستان سرباز شامل شهر راسک - بخش مرکزی - بخش سرباز - بخش پیشین - بخش پارود به مرکزیت شهر نیکشهر با یک نماینده ایجاد می‌شود». در این راستا نکات ذیل قابل تأمل است:

- در بند «الف» «شهرستان‌های فنوج و سرباز» صحیح است.

۱. جمعیت شهرستان زنجان ۵۲۱,۲۰۲ هزار نفر است، اما با توجه به آنکه دو دهستان بوغادکندی و قلتوق در حوزه انتخابیه ماهنشان و ایچرود قرار می‌گیرند، باید جمعیت این دو دهستان یعنی ۱۰۶۶۳ هزار نفر از جمعیت شهرستان زنجان کم شود.

- استان سیستان و بلوچستان در مجموع نسبت به جمعیت خود، کمبود یک نماینده دارد، اختصاص یک نماینده دیگر به این استان مورد تأیید است.

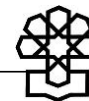
- بخش‌های بنت، لاشار از لحاظ تقسیمات کشوری جزء شهرستان نیکشهر هستند، انتزاع آنها از حوزه انتخابیه ایرانشهر و سرباز و دلگان و الحاق به حوزه انتخابیه چابهار و نیکشهر و کنارک در راستای تبصره «۲» ماده (۱۴) قانون تعاریق و ضوابط تقسیمات کشوری است و مورد تأیید است. شایسته است بخش آهوران نیز که از لحاظ تقسیمات کشوری جزء شهرستان نیکشهر است و در حوزه انتخابیه ایرانشهر قرار دارد، به حوزه انتخابیه شهرستان متبوع خود بازگردد.

- در صورت تصویب طرح حاضر، حوزه انتخابیه جدید نیکشهر و سرباز، متشکل از چهار شهرستان نیکشهر، قصرقند، سرباز و فنوج، با ۴۲۵,۸۴۳ نفر و یک نماینده ۱۴۵,۴۰۰ نفر مازاد جمعیت دارد که به معنای انحراف ۵۱/۸+ درصدی از میانگین مذکور است.

جدول ۱۶. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان سیستان و

بلوچستان در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۱	ایرانشهر، دلگان، و بخش‌های آشار و آهوران	۱. شهرستان ایرانشهر ۲. شهرستان دلگان ۳. بخش آشار ۴. بخش آهوران	۳۵۰,۵۷۳	۱	۳۵۰,۵۷۳	+ ۷۰,۱۳۰	+ ۲۵	-
۲	نیکشهر و سرباز	۱. شهرستان نیکشهر ۲. شهرستان قصرقند ۳. شهرستان سرباز ۴. شهرستان فنوج	۴۲۵,۸۴۳	۱	۴۲۵,۸۴۳	+ ۱۴۵,۴۰۰	+ ۵۱/۸	-
۳	چابهار و کنارک	۱. شهرستان چابهار ۲. شهرستان کنارک	۳۸۱,۴۱۶	۱	۳۸۱,۴۱۶	۱۰۰,۹۷۳ +	+ ۳۶	-

استان فارس

طبق ماده واحد «با اضافه شدن یک نماینده به حوزه انتخابیه شیراز، تعداد نمایندگان این حوزه به پنج نفر افزایش می‌یابد». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان فارس در مجموع، نسبت به جمعیت خود مازاد یک نماینده دارد، اختصاص نماینده جدید به این استان مغایر بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- در حال حاضر، در حوزه انتخابیه شیراز با ۱,۸۶۹,۰۰۱ نفر جمعیت و ۴ نماینده، به هر ۴۶۷,۲۵۰ نفر یک نماینده تعلق می‌گیرد و به‌ازای هر نماینده ۱۸۶,۸۰۷ نفر مازاد جمعیت وجود دارد. با احتساب ۴ نماینده، مجموع انحراف این حوزه ۷۴۷,۲۲۹+ نفر است که به معنای کمبود ۲ نماینده است. طرح حاضر در نظر دارد یک نماینده به این حوزه اضافه کند، اما از آنجا که استان فارس نسبت به جمعیت خود مازاد نماینده دارد، عادلانه آن است که ۲ نفر کمبود نماینده این حوزه، از طریق اصلاح مرزهای حوزه‌های انتخابیه استان فارس و توزیع متعادل جمعیت در حوزه‌ها و نیز بازتوزیع تعداد نمایندگان طبق میانگین کشوری جبران شود.

جدول ۱۷. تغییرات پیشنهادی در تعداد نمایندگان استان فارس در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	وضعیت استان متبوع	مجموع انحراف از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	مازاد/کمبود نماینده
۱	شیراز	شهرستان شیراز	۱,۸۶۹,۰۰۱	۵	۳۷۳,۸۰۰	+۹۳,۳۵۷	+۳۳/۲	استان متبوع	+۴۶۶,۷۸۶	۱ نفر مازاد

استان قزوین

طبق ماده واحد «با اضافه شدن یک نماینده به حوزه انتخابیه قزوین، آبیک و البرز تعداد نمایندگان این حوزه به سه نفر افزایش می‌یابد».

- حوزه انتخابیه قزوین در حال حاضر، ۹۳۴,۳۳۳ نفر جمعیت و ۲ نماینده دارد. در واقع در این حوزه انتخابیه به هر ۴۶۷,۱۶۶ نفر یک نماینده تعلق می‌گیرد و به‌ازای هر نماینده نسبت به میانگین کشوری ۱۸۶,۷۲۳ نفر جمعیت مازاد وجود دارد. مجموع انحراف این حوزه، با احتساب ۲ نماینده، ۳۷۳,۴۴۷+

نفر است که به معنای کمبود یک نماینده در این حوزه است. از آنجا که استان قزوین در مجموع نسبت به جمعیت خود، فاقد انحراف قابل توجه است و نیازمند افزایش یا کاهش نماینده نیست، منطقی آن است که یک نفر کمبود نماینده حوزه انتخابیه قزوین از طریق اصلاح و بازترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه درون این استان، توزیع متعادل جمعیت در حوزه‌های انتخابیه و بازتوزیع نمایندگان طبق میانگین کشوری جبران شود.

جدول ۱۸. تغییرات پیشنهادی در تعداد نمایندگان استان قزوین در طرح حاضر و پیامدهای آن

از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	مجموع انحراف از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۱	قزوین، آبیک و البرز	۱. شهرستان قزوین ۲. شهرستان آبیک ۳. شهرستان البرز	۹۳۴,۳۳۳	۳	۳۱۱,۴۴۴	+۳۱,۰۰۱	+۱۱	+۹۳,۰۰۴	فاقد انحراف

استان کرمان

طبق ماده واحد «با اضافه شدن یک نماینده و انتزاع شهرستان بردسیر از حوزه انتخابیه سیرجان و بردسیر و الحاق به حوزه انتخابیه کرمان و راور، تعداد نمایندگان حوزه انتخابیه کرمان، راور و بردسیر به چهار نفر افزایش می‌یابد». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- سه نفر صحیح است که به اشتباه «چهار نفر» نوشته شده است.
- استان کرمان نسبت به جمعیت خود، کمبود «یک نفر» نماینده دارد.
- در صورت تصویب طرح حاضر، در حوزه انتخابیه کرمان، با ۸۶۳,۹۰۵ نفر جمعیت و ۳ نماینده، به هر ۲۸۷,۹۶۸ نفر یک نماینده تعلق می‌گیرد و به ازای هر نماینده ۷,۵۲۵ نفر جمعیت مازاد وجود دارد (انحراف +۲/۶ درصدی از میانگین کشوری). با احتساب سه نماینده مجموع انحراف این حوزه ۲۲,۵۷۶ نفر خواهد بود که انحراف استاندارد است.

جدول ۱۹. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان کرمان در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰۴۴۳)	وضعیت استان متبوع
۱	سیرجان	شهرستان سیرجان	۳۲۴,۱۰۳	۱	۳۲۴,۱۰۳	+۴۳,۶۶۰	+۱۵/۵	-
۲	کرمان	۱. شهرستان کرمان ۲. شهرستان راور ۳. شهرستان بردسیر	۸۶۳,۹۰۵	۳	۲۸۷,۹۶۸	+۷,۵۲۵	+۲/۶	۱ نفر کمبود
								+۲۲,۵۷۶

استان کرمانشاه

طبق ماده واحد «شهرستان هرسین از حوزه انتخابیه کنگاور، هرسین و صحنه منتزع و به حوزه انتخابیه کرمانشاه الحاق شده و با اضافه شدن یک نماینده، تعداد نمایندگان حوزه انتخابیه کرمانشاه به چهار نفر افزایش می‌یابد». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان کرمانشاه در مجموع نسبت به جمعیت خود، ۲ نفر نماینده مازاد دارد، اختصاص نماینده جدید به این استان مغایر بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- حوزه انتخابیه کنگاور، صحنه و هرسین، در حال حاضر ۲۲۵,۳۲۳ نفر جمعیت و یک نماینده دارد. این حوزه نسبت به میانگین کشوری ۵۵,۱۲۰ نفر کمبود جمعیت دارد که حاکی از انحراف ۱۹/۶- درصدی از میانگین کشوری است. انتزاع شهرستان هرسین از این حوزه سبب خواهد شد که کمبود جمعیت این حوزه نسبت به میانگین کشوری به ۱۳۳,۴۷۰ نفر افزایش یابد که به معنای انحراف ۴۷/۵- درصدی از میانگین کشوری است و این انتزاع توجیهی ندارد.

- در حال حاضر، در حوزه انتخابیه کرمانشاه با ۱,۰۸۳,۸۳۳ نفر جمعیت و ۳ نماینده، در واقع به هر ۳۶۱,۲۷۸ نفر یک نماینده تعلق می‌گیرد و به ازای هر نماینده ۸۰,۸۳۵ نفر جمعیت مازاد از میانگین کشوری وجود دارد (انحراف ۲۸/۸+ درصدی از میانگین کشوری). با احتساب ۳ نماینده مجموع انحراف این حوزه ۲۴۲,۵۰۴ نفر است. در صورت تصویب طرح حاضر و الحاق شهرستان هرسین، در این حوزه

با ۱,۱۶۲,۱۸۳ نفر جمعیت و ۴ نماینده، در واقع به هر ۲۹۰,۵۴۶ نفر یک نماینده تعلق خواهد گرفت و به ازای هر نماینده ۱۰,۱۰۳ نفر جمعیت مازاد از میانگین کشوری وجود خواهد داشت. با احتساب ۴ نماینده، مجموع انحراف این حوزه ۴۰,۴۱۱+ نفر خواهد بود.

جدول ۲۰. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان کرمانشاه در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	وضعیت استان متبوع
۱	کنگاور و صحنه	۱. شهرستان کنگاور ۲. شهرستان صحنه	۱۴۶,۹۷۳	۱	۱۴۶,۹۷۳	۱۳۳,۴۷۰	-۴۷/۵	حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۲	کرمانشاه	۱. شهرستان کرمانشاه ۲. شهرستان هرسین	۱,۱۶۲,۱۸۳	۴	۲۹۰,۵۴۶	+۱۰,۱۰۳	+۳/۶	حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده

استان لرستان

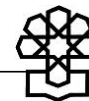
طبق ماده واحد «با افزایش یک نماینده به حوزه انتخابیه سلسله و دلفان این حوزه به دو حوزه زیر تقسیم می‌شود:

الف (حوزه انتخابیه سلسله و بخش مرکزی با یک نماینده

ب) حوزه انتخابیه دلفان و بخش مرکزی با یک نماینده». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- در حال حاضر استان لرستان در مجموع نسبت به جمعیت خود ۳ نماینده مازاد دارد. اختصاص نماینده جدید به این استان مغایر بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- در حال حاضر حوزه انتخابیه سلسله و دلفان، با ۲۱۹,۵۳۲ نفر جمعیت و یک نماینده، نسبت به میانگین کشوری ۶۰,۹۱۱ نفر کمبود جمعیت دارد که حاکی از انحراف ۲۱/۷- درصدی از میانگین مذکور است. با تفکیک این حوزه، حوزه انتخابیه سلسله با ۷۵,۵۵۹ نفر جمعیت نسبت به میانگین کشوری ۲۰۴,۸۸۴

نفر کمبود جمعیت خواهد داشت (انحراف ۷۳- درصدی از میانگین کشوری) و حوزه انتخابیه دلفان با ۱۴۳,۹۷۳ نفر جمعیت، نسبت به میانگین کشوری ۱۳۶,۴۷۰ نفر کمتر جمعیت خواهد داشت (انحراف ۴۸/۶- درصدی از میانگین کشوری) که توجیهی برای آن وجود ندارد.

جدول ۲۱. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان لرستان در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	مجموع انحراف	وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۱	سلسله	شهرستان سلسله	۷۵,۵۵۹	۱	۷۵,۵۵۹	- ۲۰۴,۸۸۴	- ۷۳	-	۳ نفر مازاد
۲	دلفان	شهرستان دلفان	۱۴۳,۹۷۳	۱	۱۴۳,۹۷۳	- ۱۳۶,۴۷۰	- ۴۸/۶	-	

استان مرکزی

طبق ماده واحد «با اضافه شدن یک نماینده به حوزه انتخابیه اراک، کمیجان و خنداب، تعداد نمایندگان این حوزه به سه نفر افزایش می‌یابد». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان مرکزی در کل نسبت به جمعیت خود ۲ نماینده مازاد دارد. اختصاص نماینده جدید به این استان مغایر بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- در حال حاضر، در حوزه انتخابیه اراک، کمیجان و خنداب با ۶۸۲,۲۱۵ نفر جمعیت و ۲ نماینده، در واقع به هر ۳۴۱,۱۰۷ نفر یک نماینده تعلق می‌گیرد و به ازای هر نماینده نسبت به میانگین کشوری ۶۰,۶۶۴ نفر مازاد جمعیت وجود دارد (انحراف ۲۱/۶+ درصد از میانگین کشوری). با احتساب ۲ نماینده مجموع انحراف این حوزه ۱۲۱,۳۲۹ نفر است، که از میانگین کشوری ۲۸۰,۴۴۳ نفر فاصله دارد. چنانچه یک نماینده دیگر به این حوزه اختصاص یابد، این حوزه نسبت میانگین کشوری ۱۵۹,۱۴۴ نفر جمعیت کمتر خواهد داشت.

جدول ۲۲. تغییرات پیشنهادی در تعداد نمایندگان استان مرکزی در طرح حاضر و پیامدهای آن
از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

وضعیت استان متبوع	مجموع انحراف از میانگین	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	تعداد نماینده	جمعیت	مناطق جزء حوزه انتخابیه	نام حوزه انتخابیه	ردیف
مآزاد/کمبود نماینده	(۲۸۰,۴۴۳)	یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	به یک نماینده	۳	۶۸۲,۲۱۵	۱. شهرستان اراک ۲. شهرستان کمبجان ۳. شهرستان خنداب	اراک، کمبجان و خنداب	۱
۲ نفر مآزاد	-۱۵۹,۱۱۴	- ۱۸/۹	- ۵۳,۰۳۸	۲۲۷,۴۰۵					

استان هرمزگان

طبق ماده واحد «با اضافه شدن یک نماینده به حوزه انتخابیه میناب و رودان و جاسک و سیرک و بشاگرد تعداد نمایندگان این حوزه به دو نفر افزایش می‌یابد». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان هرمزگان در مجموع نسبت به جمعیت خود، کمبود یک نماینده دارد.
- در حال حاضر، حوزه انتخابیه میناب، رودان، جاسک، سیرک و بشاگرد با ۵۲۳,۴۳۵ نفر جمعیت و یک نماینده نسبت به میانگین کشوری، ۲۴۲,۹۹۲ نفر جمعیت مآزاد دارد که حاکی از انحراف $+۸۶/۶$ درصدی از میانگین کشوری است. با افزایش یک نماینده، این حوزه درصد انحراف جمعیت پایینی از میانگین کشوری ($-۶/۶$ درصدی) خواهد داشت.

جدول ۲۳. تغییرات پیشنهادی در تعداد نمایندگان استان هرمزگان در طرح حاضر و پیامدهای آن
از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت تعداد جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده	وضعیت استان متبوع
۱	میناب، رودان، جاسک، سیرک و بشاگرد	۱. شهرستان میناب ۲. شهرستان رودان ۳. شهرستان جاسک ۴. شهرستان سیرک ۵. شهرستان بشاگرد	۵۲۳,۴۳۵	۲	۲۶۱,۷۱۷	-۱۸,۷۲۵	- ۶/۶	حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
								از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)
								مجموع انحراف از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)
								حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
								۱ نفر کمبود
								۳۷,۴۵۱ -

استان همدان

طبق ماده واحد «با افزایش یک نماینده به حوزه انتخابیه بهار و کبودرآهنگ این حوزه به دو حوزه انتخابیه زیر تقسیم می‌شود:

«الف» حوزه انتخابیه بهار شامل شهر بهار و بخش‌های مرکزی، صالح‌آباد و لاجین به مرکزیت شهر بهار با یک نماینده.

«ب» حوزه انتخابیه کبودرآهنگ شامل شهر کبودرآهنگ و بخش‌های مرکزی، گل‌تپه و شیرین‌سو به مرکزیت شهر کبودرآهنگ با یک نماینده». در این زمینه نکات ذیل قابل تأمل است:

- استان همدان در مجموع نسبت به جمعیت خود ۳ نماینده مازاد دارد. اختصاص نماینده جدید به این استان مغایر بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات، بند «۹» اصل سوم و اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

- حوزه انتخابیه بهار و کبودرآهنگ در حال حاضر با ۲۴۵,۱۴۴ نفر جمعیت و یک نماینده، نسبت به میانگین کشوری، برای داشتن یک نماینده ۳۵,۲۹۹ نفر کمبود جمعیت دارد (انحراف ۱۲/۵- درصدی از میانگین کشوری). با تفکیک این حوزه، دو حوزه انتخابیه با درصد انحراف بیشتر از میانگین کشوری شکل خواهد گرفت. در صورت تصویب طرح حاضر، حوزه انتخابیه بهار با ۱۱۹,۰۸۲ نفر جمعیت نسبت به میانگین کشوری ۱۶۱,۳۶۱ نفر کمبود جمعیت خواهد داشت که حاکی از انحراف ۵۷/۵- درصدی از میانگین کشوری

است. حوزه انتخابیه کبودرآهنگ نیز با ۱۲۶,۰۶۲ نفر جمعیت، نسبت به میانگین کشوری ۱۵۴,۳۸۱ نفر کمتر جمعیت خواهد داشت که حاکی از انحراف ۵۵- درصدی از میانگین کشوری است.

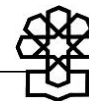
جدول ۲۴. تغییرات پیشنهادی در مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعداد نمایندگان استان همدان در طرح حاضر و پیامدهای آن از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نمایان	نسبت جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده از میانگین (۲۸۰,۴۴۳)	وضعیت استان متبوع حوزه از نظر مازاد/کمبود نماینده
۱	بهار	شهرستان بهار	۱۱۹,۰۸۲	۱	۱۱۹,۰۸۲	-۱۶۱,۳۶۱	-۵۷/۵	۳ نفر مازاد
۲	کبودرآهنگ	شهرستان کبودرآهنگ	۱۲۶,۰۶۲	۱	۱۲۶,۰۶۲	-۱۵۴,۳۸۱	-۵۵	

استان یزد

طبق ماده واحد «با اضافه شدن یک نماینده به حوزه انتخابیه یزد، تعداد نمایندگان این حوزه به دو نفر افزایش می‌یابد».

- در حال حاضر حوزه انتخابیه یزد و اشکذر و بخش ندوشن و دهستان سورک با ۶۹۲,۸۶۰ نفر جمعیت و یک نماینده، نسبت به میانگین کشوری، ۴۱۲,۴۱۷ نفر جمعیت مازاد دارد که حاکی از انحراف ۱۴۷+ درصدی از میانگین کشوری است و بدین معناست که این حوزه نیازمند افزایش یک نماینده است. با اختصاص یک نماینده به این حوزه، همچنان در این حوزه مازاد ۱۳۱,۹۷۴ نفر نسبت به میانگین کشوری و انحراف ۲۳/۵+ درصدی از میانگین کشوری وجود خواهد داشت. با این حال استان یزد نسبت به کل جمعیت خود فاقد انحراف قابل توجه است و نیازمند افزایش یا کاهش نماینده نیست. بنابراین ضروری است از طریق اصلاح مرزهای حوزه‌های انتخابیه این استان و بازتوزیع جمعیت و نمایندگان طبق میانگین کشوری، کمبود یک نماینده حوزه انتخابیه یزد، اشکذر و بخش ندوشن و دهستان سورک جبران شود.

جدول ۲۵. تغییرات پیشنهادی در تعداد نمایندگان استان یزد در طرح حاضر و پیامدهای آن
از منظر نسبت جمعیت به تعداد نماینده

ردیف	نام حوزه انتخابیه	مناطق جزء حوزه انتخابیه	جمعیت	تعداد نماینده	نسبت جمعیت به یک نماینده	میزان انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده	درصد انحراف نسبت جمعیت به یک نماینده	وضعیت استان متبوع
۱	یزد	۱. شهرستان یزد ۲. شهرستان اشکذر ۳. شهرستان ندوشن ۴. دهستان سورک	۶۹۲,۸۶۰	۲	۳۴۶,۴۳۰	+۶۵,۹۸۷	+۲۳/۵	فقد انحراف
								مجموع انحراف از میانگین (۲۸۰,۴۴۳) مازاد/کمبود نماینده

همان‌گونه که مطالب فوق نشان می‌دهد، از منظر عامل جمعیت، طرح حاضر در اغلب موارد موفق به توزیع عادلانه نمایندگان میان استان‌های کشور و نیز حوزه‌های انتخابیه درون استان‌ها نشده است. شایان ذکر است که در حال حاضر و بدون تغییر مرزهای حوزه‌های انتخابیه و نیز با احتساب وضعیت کلی استان‌ها از منظر داشتن نماینده مازاد یا کمبود نماینده، می‌توان ۲۶ نماینده به حوزه‌های انتخابیه زیر که انحراف بالای ۸۶+ درصد نسبت به میانگین کشوری دارند، اضافه کرد:

کرج، اشتهارد و فردیس (۶ نفر)، تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس (۵ نفر)، مشهد و کلات (۵ نفر)، قم (۱ نفر)، رباط کریم و بهارستان (۲ نفر)، شهریار، قدس و ملارد (۴ نفر)، ورامین، پیشوا و قرچک (۱ نفر)، ایرانشهر، سرباز، دلگان، فنوج، بخش‌های لاشار، بنت، آشار و آهوران (۱ نفر)، میناب، رودان، جاسک و سیریک و بشاگرد (۱ نفر). در صورت اختصاص نماینده به حوزه‌های مذکور، به‌استثنای استان کرمان (که نسبت به جمعیت خود کمبود ۱ نفر نماینده دارد)، هیچ استانی در کشور نسبت به جمعیت خود کمبود نماینده نخواهد داشت.

از آنجاکه بالاترین میزان انحراف یک حوزه انتخابیه در استان کرمان نسبت به میانگین کشوری ۲۲۱,۰۳۶ نفر است (حوزه انتخابیه کرمان و راور) که از میانگین کشوری فاصله دارد، جهت رفع کمبود یک نماینده این استان ضروری است مرزهای حوزه‌های انتخابیه به‌گونه‌ای اصلاح شود (مانند آنچه در طرح حاضر برای استان کرمان پیشنهاد شده است)، که یک حوزه به لحاظ جمعیتی از شرایط لازم جهت اختصاص یک نماینده برخوردار شود.

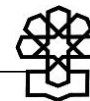
طبق تبصره «۱» ذیل ماده واحد طرح حاضر «وزارت کشور فهرست اسامی استان‌ها و حوزه‌های انتخابیه آنها و مرکزیت حوزه‌هایی را که در این قانون تعیین نشده است، براساس حروف الفبا با ذکر نام و مرکز استان در ابتدای حوزه انتخابیه هر استان تنظیم و اعلام می‌کند». در این خصوص باید توجه داشت که اقدام وزارت کشور، از این جهت که مشخص نیست آیا تنظیم به معنای این است که براساس حوزه‌های انتخابیه موجود، اقدام کند یا اینکه امکان تغییر حوزه‌های انتخابیه را دارد، مبهم است و در صورتی که به منزله امکان تغییر حوزه‌های انتخابیه توسط وزارت کشور باشد می‌تواند مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی ارزیابی شود.

نتیجه‌گیری

در راستای عمل به بند «۹» اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران («رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی»)، اصل نوزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران («برخورداری از حقوق مساوی» برای همه مردم) و همچنین بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات ابلاغی مقام معظم رهبری که بر تعیین حوزه‌های انتخاباتی بر مبنای «جمعیت و مقتضیات اجتناب‌ناپذیر» به گونه‌ای که «حداکثر عدالت انتخاباتی» فراهم شود، اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی و افزایش تعداد نمایندگان باید به گونه‌ای انجام شود که نتیجه آن از یک سو، ایجاد برابری و عدالت میان استان‌های کشور از حیث تعداد کرسی‌هایی که نسبت به جمعیت خود در مجلس شورای اسلامی دارند و از سوی دیگر ایجاد تناسب و برابری میان تعداد جمعیت و تعداد نمایندگان حوزه‌های انتخابیه درون استان‌ها طبق میانگین کشوری باشد تا همه شهروندان در سراسر کشور تا حد امکان به یک اندازه در انتخاب نمایندگان مجلس نقش داشته باشند و در گسترده‌ترین معنا، اصل «هر فرد یک رأی و ارزش همه رأی‌ها با هم برابر» تحقق یابد.

با توجه به آنچه در این گزارش بیان شد، تصویب طرح حاضر به چنین نتیجه‌ای منجر نخواهد شد. در صورت تصویب طرح حاضر، حوزه‌های انتخابیه‌ای شکل خواهد گرفت که جمعیت آنها از میانگین کشوری خیلی کمتر است. حوزه‌های مشمول اصلاح مرزها یا تعداد نمایندگان در طرح حاضر، پس از اعمال تغییرات مد نظر پیشنهاددهندگان همچنان در میان طیفی از انحراف ۷۷/۵- درصد تا ۱۵۶/۴+ درصد نسبت به میانگین کشوری (هر ۲۸۰,۴۴۳ نفر یک نماینده) قرار خواهند گرفت.

از میان استان‌هایی که طبق طرح حاضر مشمول افزایش نماینده شده‌اند، تنها استان‌های البرز، تهران، خراسان رضوی، سیستان و بلوچستان، کرمان و هرمزگان از نظر جمعیتی، ظرفیت افزایش نماینده دارند که در این میان طرح حاضر موفق به اختصاص نماینده به شیوه مناسب به استان‌های البرز، تهران، و خراسان رضوی نیز نشده است.

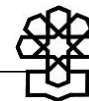
شایان ذکر است که هرچند در تلاش‌های انجام شده برای افزایش تعداد نمایندگان مجلس، بر معیار جمعیت تأکید شده است، اما خلأ قانونی و نبود حدنصاب جمعیتی برای داشتن یک نماینده و عدم مشخص بودن میزان انحراف از آن، در کنار کلی بودن معیارها و مشخص نبودن شاخص‌های آنها و میزان تأثیر عوامل سیاسی و جغرافیایی و نظایر آن، اصلاح جدول حوزه‌بندی انتخاباتی و افزایش نمایندگان را با چالشی جدی مواجه ساخته و رسیدن به توافق درباره این قاعده که هر ۱۰ سال، ۲۰ نماینده - طبق اصل شصت و چهارم قانون اساسی - به کدام حوزه‌ها تعلق گیرد را دشوار کرده است؛ به‌گونه‌ای که پس از انقلاب اسلامی ایران، و از زمان تصویب «قانون انتخابات مجلس شورای ملی» مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۱۷ که تعداد نمایندگان مجلس را ۲۷۰ نفر تعیین کرد، تنها بازنگری در تعداد نمایندگان مجلس در سال ۱۳۷۸ (البته به شیوه‌ای نامناسب) صورت گرفته است و پس از آن و با گذشت ۲۱ سال و به‌رغم ارائه لایحه و طرح‌های متعدد، نتیجه‌ای حاصل نشده است. مهم اینکه در این مدت، حوزه‌های انتخابیه دگرگونی‌های جمعیتی را تجربه کرده‌اند اما تعداد نمایندگان و مرزهای حوزه‌های انتخابیه ثابت مانده است که طبعاً به نابرابری بیشتر حق رأی‌دهی ساکنان حوزه‌های انتخاباتی منجر شده است. این وضعیت اصلاح کل جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی از طریق بازتوزیع تعداد نمایندگان میان استان‌ها و همچنین میان حوزه‌های انتخابیه درون استان‌ها (از طریق اصلاح و بازترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه و بازتوزیع تعداد نمایندگان هر استان میان حوزه‌های انتخابیه استان) براساس میانگین کشوری را ضروری می‌سازد. قبل از این اقدام، ایجاد یک نظام جامع برای حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی از طریق تدوین و تصویب یک قانون مجزا ضرورت دارد؛ زیرا گذشته از مبهم بودن معیارهای ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه و تعیین تعداد نمایندگان حوزه‌ها، نظام حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی از نظر سایر الزامات یک ساختار رسمی و مجموعه قوانین مرتبط با ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه (نهاد مسئول ترسیم طرح اولیه مرزهای حوزه‌های انتخابیه؛ علت/علل اصلاح مرزهای حوزه‌های انتخابیه طی زمان و مشارکت مردم در فرایند ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه) نیز کاستی‌ها و نواقص مهمی دارد. از این‌رو لازم است ابتدا نظام حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی، در قالب یک قانون مجزا و طبق محورهای ذیل توسط مجلس شورای اسلامی اصلاح شود و سپس با مبنا قرار دادن قانون مذکور، کل جدول حوزه‌بندی انتخابات مجلس شورای اسلامی و تعداد نمایندگان مورد بازنگری قرار گیرد:

- تعیین یک نهاد تخصصی بی‌طرف، مستقل و غیرحزبی به‌عنوان مسئول ترسیم طرح اولیه مرزهای حوزه‌های انتخاباتی؛

- تعیین شاخص‌های دقیق و قابل سنجش برای معیارهای مندرج در اصل شصت و چهارم قانونی اساسی (عوامل انسانی، سیاسی، جغرافیایی و نظایر آنها) و همچنین مقتضیات اجتناب‌ناپذیر مندرج در بند «۱» سیاست‌های کلی انتخابات و تعیین وزن و سهم هرکدام از آنها در حوزه‌بندی انتخابات؛ به‌ویژه تعیین حدنصاب جمعیتی برای داشتن یک نماینده و تعیین میزان/درصد مجاز انحراف از حدنصاب مذکور؛

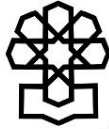
- تعیین دوره زمانی برای بازنگری و بازترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه؛
- تعیین سازوکاری برای مشارکت مردم در طراحی اولیه مرزهای حوزه‌های انتخاباتی.
- درباره معیارهای حوزه‌بندی و تعیین تعداد نمایندگان حوزه‌های انتخابیه پیشنهاد می‌شود که انحراف ۳۰ درصد به‌عنوان انحراف استاندارد، برای نسبت جمعیت به یک نماینده تعیین شود^۱ و در قالب یک قانون مجزا بندهای ذیل به‌عنوان معیارهای حوزه‌بندی انتخابات مجلس تصویب شود:
- با توجه به تغییرات جمعیتی، هر ۱۰ سال یک‌بار، کرسی‌های مجلس شورای اسلامی بین استان‌ها بازتوزیع خواهد شد و مرزهای حوزه‌های انتخابیه در استان‌ها نیز اصلاح می‌شود؛
- همه استان‌های کشور نسبت به جمعیت خود، سهم برابری از کرسی‌های مجلس شورای اسلامی دارند. سهم هر استان از کرسی‌های مجلس شورای اسلامی، با تقسیم جمعیت استان بر حدنصاب تعیین شده برای داشتن یک نماینده به‌دست می‌آید. حدنصاب جمعیتی برای داشتن یک نماینده از تقسیم جمعیت کشور بر تعداد کرسی‌های مجلس شورای اسلامی، پس از آخرین سرشماری حاصل می‌شود.
- کرسی‌های اختصاص یافته به هر استان، طبق اصل برابری جمعیت حوزه‌های انتخابیه میان حوزه‌های انتخابیه استان توزیع می‌شود. میزان مجاز انحراف از حدنصاب جمعیتی تعیین شده برای حوزه‌های انتخابیه ۳۰ درصد است. به این معنا که نسبت جمعیت به یک نماینده نباید ۳۰ درصد بیشتر یا کمتر از حدنصاب تعیین شده باشد.
- مرزهای هیچ‌یک از حوزه‌های انتخابیه نباید به‌گونه‌ای ترسیم شود که آن حوزه در قلمرو دو یا چند شهرستان قرار گیرد.
- مرزهای حوزه‌های انتخابیه باید به‌گونه‌ای ترسیم شود که کل مناطق ذیل یک حوزه به‌هم پیوسته باشند (به‌استثنای مناطقی مانند جزایر که شرایط جغرافیایی امکان چنین کاری را نمی‌دهد).
- درنهایت از آنجا که در نتیجه تصویب طرح حاضر نابرابری نسبت جمعیت به یک نماینده در میان استان‌های کشور و میان حوزه‌های انتخابیه کشور عمیق‌تر و تکثیر خواهد شد. از این‌رو رد کلیات طرح حاضر توصیه می‌شود.

۱. از مجموع ۲۰۲ حوزه انتخابیه مجلس شورای اسلامی، ۶۴ حوزه نسبت به میانگین «هر ۲۸۰,۴۴۲ نفر یک نماینده» از انحراف مثبت برخوردارند (جمعیت ۶۴ حوزه انتخابیه بیشتر از میانگین کشوری است) و ۱۳۹ حوزه انتخابیه از میانگین مذکور انحراف منفی دارند (جمعیت ۱۳۹ حوزه انتخابیه کمتر از میانگین کشوری است). همچنین بیشترین تعداد حوزه‌های انتخابیه کشور درصد انحراف بین صفر تا ۳۰+ دارند. از ۶۴ حوزه انتخابیه دارای درصد انحراف مثبت، ۲۴ حوزه درصد انحراف بین صفر تا ۲۰+ درصد، ۱۸ حوزه درصد انحراف بین ۳۰ تا ۶۰ درصد، ۵ حوزه درصد انحراف بین ۶۰ تا ۹۰ درصد و ۷ حوزه درصد انحراف بالای ۱۰۰ درصد دارند. از ۱۳۹ حوزه انتخابیه دارای درصد انحراف منفی، ۵۵ حوزه انتخابیه انحراف صفر تا ۲۰- درصد، ۴۹ حوزه انتخابیه درصد انحراف ۲۰- تا ۶۰- درصد و ۲۵ حوزه انتخابیه انحراف ۶۰- تا ۹۰- درصد دارند.

منابع و مآخذ

۱. سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵.
۲. هندلی، لیزا، گروفرمن، برنارد. فرایند ترسیم مرزهای حوزه‌های انتخابیه (مطالعه تطبیقی)، ترجمه ابوذر رفیعی قهساره، تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۵.
۳. گزارش اظهارنظر کارشناسی درباره «لایحه اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی و تعداد نمایندگان آنها»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات سیاسی، شماره مسلسل ۱۰۹۶۸، ۱۳۹۰.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۷۲۷۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح اصلاح جدول حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی و تعداد نمایندگان آنها»

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی)

تهیه و تدوین: فاطمه سادات میراحمدی

همکاران: محمد صالحی (دفتر مطالعات حقوقی)، مهدی زینالو (دفتر مطالعات مالیه عمومی و توسعه مدیریت)

ناظران علمی: محمدرضا شمس، جلیل محبی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. اصلاح مرزهای حوزه‌های انتخابیه
۲. افزایش نمایندگان مجلس شورای اسلامی
۳. اصل شصت و چهارم قانون اساسی
۴. جمعیت
۵. برابری حق رأی‌دهی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۹/۱۰